

Entomofauna van Zuid-Limburg

Verslag van de 162e zomerbijeenkomst te Mechelen

samenstelling Bas Drost
Jan G.M. Cuppen

TREFWOORDEN

Inventarisatie, faunistiek, Zuid-Limburg, *Proprioseiopsis okanagensis* en *Eotetranychus fagi*

Entomologische Berichten 68(4): 130-153

Tijdens de 162e zomerbijeenkomst van de NEV, die plaatsvond in Zuid-Limburg van 8 tot 10 juni 2007, zijn 1567 taxa van 14 insectenordes waargenomen. In dit verslag worden 30 soorten voor het eerst gemeld voor de provincie Limburg en bovendien twee soorten als nieuw voor de Nederlandse fauna, te weten *Proprioseiopsis okanagensis* (Acari, Phytoseiidae) and *Eotetranychus fagi* (Acari, Tetranychidae).

1. Na een dag veldwerk genoten we van een goede maaltijd.
Foto: Bas Drost.

1. After a day of field work we enjoyed a good meal.

2. Deelnemers Ruud Vis en Joop Kuchlein wisselen vindplaatsen uit.
Foto: Bas Drost.

2. Participants Ruud Vis and Joop Kuchlein are exchanging collecting sites.

Inleiding

De 162e zomerbijeenkomst van de NEV werd van 8 tot 10 juni 2007 gehouden te Mechelen. De 33 deelnemers werden gehuisvest in de groepsaccommodatie 'De Elset' (figuur 1). Dat was voor de vereniging bekend terrein: we verbleven hier ook al tijdens de zomerbijeenkomst van 1991. Er waren vergunningen aangevraagd voor vele terreinen bij Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Stichting Het Limburgs Landschap. De weersomstandigheden waren dit weekend erg wisselend; op vrijdag was het warm en zonnig, maar tegen de avond sloeg het weer om en begon het te onweren en te regenen. Zaterdag vielen er stevige regenbuien en pas op zondag knapte het weer wat op. De vliegende insecten lieten zich in het algemeen weinig zien en er werd van de deelnemers op zaterdag veel inventiviteit gevraagd om de verkleumde wespen en bijen tussen de vegetatie te ontdekken. De avonden werden goed gebruikt voor informele contacten, waardoor het weekend als vanouds gezellig en erg nuttig werd ervaren (figuur 2).

De gebieden

De Bellet en het Geuldal

Onder deze naam (code: cam) gaat een aantal terreinen schuil in de buurt van Camerig en Cottessen, te weten een hoogstamboomgaard, een hellingweide naar de Geul met een kwelmoeras, enkele vochtige bronbosjes en de beroemde Heimansgroeve. Al deze terreinen zijn in eigendom van het Limburgs Landschap. De Bellet-boomgaard (figuur 3) wordt onbespoten beheerd. Er zijn bomen van tientallen appelrassen geplant en het onderhoud ervan wordt gedaan door de Vrienden van de Bellet en het Pomologische Genootschap Limburg. Het vele dood hout in de boomgaard – veelal uitgewaaide takken – bleek een broedplaats van allerlei (zeer) bijzondere keversoorten, waaronder de boktor *Molorchus umbellatarum*, het klein vliegend hert *Dorcus parallelipedus* en de scraptiide *Scraptia fuscata*. Hier werd ook de corylophide *Clypastraea nana* verzameld. Een tweede exemplaar van deze kleine kever werd geklopt uit maretak (*Viscum album*) op een populier, die langs de nabijgelegen Berversbergbeek staat (figuur 4). De greppelsprinkhaan *Metrioptera roeselii* was present in de boomgaard en er werden maar liefst drie soorten klokjesbijen gevonden, waarvan de zuidelijke klokjesbij (*Chelostoma distictum*) de meest bijzondere is.

3. De Bellet-boomgaard wordt natuurvriendelijk beheerd.
Foto: Matty Berg.
3. The Bellet-orchard is managed nature friendly.

4. De Berversbergbeek dichtbij de bron. Foto: Bas Drost.
4. The Berversberg brook close to the well.

Groeve 't Rooth

Deze mergelgroeve (code: roo), die sinds 1938 in gebruik is, ligt ten noordoosten van Cadier en Keer. Het afgewerkte deel van de groeve is in eigendom van het Limburgs Landschap. Een deel wordt nog steeds afgegraven en op zaterdagen kan men met hamer en beitels in de kalkwanden naar fossielen zoeken. Er is een grote variatie aan begroeiing, van vochtig hoog opgaand loofbos tot vrijwel kale hellingen. Bij de herinrichting van de groeve wordt tegenwoordig herbeplanting weggelaten en vindt er begrazing door geiten plaats om de variatie in het terrein te behouden. In de ondiepe poeltjes komen de geelbuikvuurpad (*Bombina variegata*) en de vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*) voor. Deze waren ook de vindplaats van de oppervlaktewants *Microvelia pygmaea*, die in zuidoost-Nederland de noordgrens van zijn areaal bereikt. De waterroofkever *Agabus biguttatus* werd ook in de groeve gevonden. Deze soort bereikt in Zuid-Limburg zijn noordgrens. In een plas met rotsblokken en kale leemoevers werden opmerkelijk veel bijzondere *Bledius*-soorten gevonden. Deze kortschildkevers leven met hun larven in zelfgegraven gangen in de oever.

De Sint Pietersberg

De Sint Pietersberg (code: pie) wordt gedomineerd door de kalksteengroeve die door de ENCI geëxploiteerd wordt sinds de jaren 20 van de vorige eeuw. De groeve onttrekt veel grondwater aan de omgeving, waardoor er verdroging optreedt, onder andere in het Jekerdal. Van de legendarische berg resten nog de hellingbossen en kalkgraslanden, die overigens zeer waardevol zijn. Aan de Jeker-zijde van de berg ligt de Duivelsgrout, waar de bladkever *Longitarsis ballotae* en de wants *Tritomegas sexmaculatus*, die beide op *Marrubium vulgare* (malrove) leven, werden waargenomen. De kalkgraslanden leverden zeldzame en karakteristieke soorten op, waaronder de kortschildkevers *Stenus ochropus*, *S. ossium* en de zaadkever *Bruchus affinis*. De steilste hellingen zijn eeuwenlang beheerd als geriefbos waar geregeld uit gekapt werd. In deze hellingbossen groeit veel *Clematis vitalba* (bosrank) en in de lianen vonden we de op deze plant levende schorskever *Xylocleptes bispinus*.

5. Een holle weg in het Savelsbosch. Foto: Matty Berg.
5. A sunken road in the Savelsbosch.

6. Het Bovenste Bosch met klimop (*Hedera helix*). Foto: Matty Berg.
6. The Bovenste Bosch with ivy (*Hedera helix*).

Het Savelsbosch

Het Savelsbosch (code: sav) is een langgerekt hellingbos nabij Sint Geertruid en Eckelrade. Het herbergt door grote verschillen in hoogte, bodem en microklimaat een aanzienlijke variatie aan bostypen, ondermeer bestaande uit eiken-haagbeukbos en beukenbos. De bij Gronsveld gelegen Trichterberg viel buiten de onderzoeksvergunning. Opvallend in het Savelsbosch zijn de holle wegen (grubben), die uitgesleten zijn door het regen- en smeltwater (figuur 5). In het bos komt *Euphorbia amygdaloides* (amandelwolfsmelk) voor, de noordelijkste groeiplaats van deze plant. Imposant zijn voorts de velden met *Allium ursinum* (daslook) tussen de bomen. De zeer zeldzame oprolpissebed *Armadillidium opacum*, die hellingbossen prefereert, werd hier gevonden.

Het Vijlenerbosch

Het Vijlenerbosch (code: vijl) ligt tussen Cottessen en Vijlen en maakt deel uit van een groot boscomplex in Nederland, België en Duitsland. Het noordoostelijk deel van het Vijlenerbosch bestaat deels uit naaldbos, terwijl het zuidelijk deel uit vochtig loofbos bestaat. In een kapvlakte van *Picea abies* (spar)

werden de wants *Scoloposcelis pulchella* en het loopkevertje *Tachyta nana* gevonden achter schors. De tweekleurige tandvliinder *Leucodonta bicoloria* en de schijn-nonvliinder *Panthea coenobita* werden hier op licht verzameld. Aan de voet van het bos liggen bronnen, die via beekjes naar de Geul afstromen. Dit deel, dat rijk is aan mossen en varens, herbergt veel bijzondere insecten. Op schermbloemen kwamen hier onder andere de kevers *Omalisus fontisbellaquae* en *Anaspis costai* voor.

Het Bovenste Bosch

Dit bij Epen gelegen hellingbos (code: bob), in eigendom van Natuurmonumenten, ligt tegen de Belgische grens en heeft een overwegend kalkrijke bodem (figuur 6). Een rijke gordel van kalkminnende planten ligt aan de voet van de heuvel, terwijl meer naar boven toe planten van minder kalkrijke gronden domineren. Het veelvuldig voorkomen van *Hedera helix* (klimop) geeft kansen voor op deze plant gespecialiseerde kever *Ochina ptinoides*, die hier door de excursieleden werd verzameld. Hier werden ook de snuitkever *Lixus angustatus* en de wants *Calocoris affinis* gevonden.

Vindplaatsen

bob	Gulpen-Wittem, Epen; Bovenste Bosch, achter schors <i>Fraxinus excelsior</i> (es) en <i>Picea abies</i> (spar), gesleept bosrand, geklopt, <i>Clematis vitalba</i> (bosrank), handvangst, AC 190-309	bos; omgeving klein grasland in bos, AC 190-309			excelsior (es), groeve Duchateau, AC 175-315
		euv	Gulpen-Wittem, Euverem; Gulp, bergbeek, gespoeld oever beek, geklopt diverse struiken houtwal, gesleept schermbloemen, AC 189-312	pie2	Maastricht; Sint Pietersberg, sap lekkende <i>Quercus</i> (eik), gezeefd hoopjes gazonmaaisel, gesleept kruidenrijke en schrale (kalk)graslanden, op distels, in stam dode <i>Fraxinus excelsior</i> (es), AC 175-314
cam1	Vaals en Gulpen-Wittem, Camerig; Geuldal, kwelmoeras, gespoeld oevers Geul, gesleept moerassig kruidenrijk grasland, onder watertrappen oevers kwelmoeras, drinkpoel, AC 192-308	eys1	Eys; kalkgrasland spoorhelling, AC 191-315	pla	Gulpen-Wittem, Epen; Plaatweg, ruigte, gesleept, AC 192-308
		eys2	Eys; De Piepert, kalkgrasland, AC 192-315	roo1	Margraten; mergelgroeve 't Rooth, 'drijvend aanspoelsel' in grasland, kleine en grote poel in mergelgroeve, gespoeld oever, onder mergelbrokken, kale hellingen en langs bosrand, gesleept, AC 182-316
cam2	Vaals, Camerig; Bellet, Heimansgroeve, Geuldal, zuidrand, Vijlenerbosch, gesleept moerassig kruidenrijk grasland, geklopt in hoogstamboomgaard, gezeefd holle appelboom, achter schors <i>Malus</i> (appel), gesleept grasland in boomgaard, lösshelling, AC 193-308	fro	Voerendaal, Gulpen-Wittem, Etenaken; Fromberg, wegberm aan voet zuidhelling, ruderaal terrein, AC 190-317	roo2	Margraten; mergelgroeve 't Rooth, AC 183-316
		gro	Eijsden, Gronsveld; dorp, op <i>Alcea rosea</i> (stokroos), AC 179-312	sav1	Margraten, Eckelrade; Savelsbosch, achter schors <i>Betula</i> (berk), AC 180-313
		hill	Gulpen-Wittem, Hilleslagen, AC 194-312	sav2	Margraten, Eckelrade, Rijckholt; Zure Dries, Savelsbosch, gesleept en geklopt bosrand en hellingbos, achter schors <i>Acer pseudoplatanus</i> (esdoorn) en <i>Fagus sylvatica</i> (beuk), gezeefd bosbodem, handvangst, akkerrand holle weg; ingang groeve, AC 180-312
cam3	Vaals, Cottessen, Epen; zuidrand Vijlenerbosch, Berversbergbeek, bronbeek, op plaatjeszwam, gesleept van schermbloemen, AC 194-308	kun1	Kunrade; Kunderberg, reservaat, zuidwesthelling, wegberm, AC 194-319	sav3	Margraten, Sint Geertruid; Savelsbosch, AC 181-311
		kun2	Kunrade; Kunderberg; particuliere tuin/reservaat noord, AC 194-320	sav4	Margraten, Moerslag; Savelsbosch, langs bosrand, op plateau, AC 180-310
drie	Vaals; Drielandenpunt, AC 199-307	mech	Gulpen-Wittem, Mechelen; Geul-oever, weiland, AC 192-311	scho	Valkenburg a/d Geul; Schoonbron, lichtval, AC 189-317
elz1	Gulpen-Wittem, Mechelen, Elzet; groepsaccommodatie De Elset, handvangst in huis en op terras, in de tuin, holle weg, gesleept wegberm met struiken en bomen, op dode <i>Malus</i> (appel), onder hout en schors, AC 193-311	nijs	Simpelveld, Nijswiller; Platte Bosch; langs weg/bosrand; op helling met hoog gras en hoge kruiden en struiken; langs bosrand; hellingbos met klein kruidenrijk grasland, AC 196-313	sle	Slenaken; Grote Bosch, grasland op plateau, bij bosrand, AC 188-310
		par1	Gulpen-Wittem, Partij; Geuldal, handvangst oever Geul, AC 192-313	vaa1	Vaals, Vaals-centrum; handvangst, AC 199-309
elz2	Mechelen, Elzet; wegberm met hagen, langs graslanden en bouwland, AC 194-311	par2	Gulpen-Wittem, Partij; Geuldal, gespoeld oever Geul, AC 192-312	vaa2	Vaals, Vaals-centrum; wegberm, handvangst, AC 200-309
epen1	Epen; Onderste Bosch zandpad door grasland, omgeven door bos, AC 190-308	pie1	Maastricht; Sint Pietersberg, gesleept kalkgrasland, ruigte en bosrand, in schapenmest, onder boomstammen, gezeefd uit slaapmos, achter schors <i>Fraxinus</i>	vijc	Vaals, Vijlen-centrum; geklopt
epen2	Epen; Bovenste Bosch. Groeve tegen bos, AC 191-307				
epen3	Epen, De Molt; kapvlakte in naald-				

	houtwal, op <i>Alcea rosea</i> (stokroos), AC 195-311
vijl1	Gulpen-Wittem, Bommerig; Vijlenerbosch, Elzetterbosch, rand loofbos, langs bouwland, azijnval, AC 193-310
vijl2	Gulpen-Wittem, Vaals, Bommerig; Vijlenerbosch, Elzetterbosch, AC 193-309
vijl3	Gulpen-Wittem, Vaals, Rott; Vijlenerbosch, Elzetterbosch, omgeving bouwland en grasland, handvangst, azijnval, AC 194-310
vijl4	Vaals, Vijlen; Vijlenerbosch, Elzetterbosch, achter schors, gesleept, bos en bosrand, geklopt van dode takken <i>Picea abies</i> (spar), uit dikke, strooisellaag van spar, AC 194-309
vijl5	Vaals, Vijlen; Vijlenerbosch, Kerperbosch, achter schors <i>Pinus</i> (den) en <i>Picea</i> (spar), handvangst kapvlakte, AC 195-309
vijl6	Vaals, Holset; Vijlenerbosch, Holsetterbosch, AC 196-309
vijl7	Vaals, Holset; Vijlenerbosch, Holsetterbosch, AC 196-308
vijl8	Vaals, Raren; Vijlenerbosch, Malensbosch, AC 197-308
wrak	Voerendaal; Wrakelberg, AC 192-317

Lijst van deelnemers

B. Aukema, M.P. Berg, L. Blommers, R. Blommers, B. Brugge, P.-p. Chen, J.G.M. Cuppen, M.B.P. Drost, H.T. Edzes, J. Fokker, Th. Heijerman, W.R.B. Heitmans, J. Huijbregts, R.P. Jansen, J.H. Kuchlein, C.M. Kuchlein-Nijsten, P.A.H. Megens, J. Muilwijk, N. Nieser, H. Nieuwenhuysen, F. van Nunen, H. Pijpers, H.J. Prijs, J.D. Prinsen, J.C. van de Sande, J. Smit, A. Span, E. van der Spek, A.J. Threels, G. Vierbergen, R. Vis, D.O. Visser, O. Vorst.

Gebruikte symbolen en afkortingen

NL	nieuw voor de Nederlandse fauna
Li	nieuw voor de provincie Limburg
P	onvolwassen stadia, mijnen of zakjes (bij Microlepidoptera)
N	nimf
Dn	deutonimf
LI	larve I
LII	larve II
♀	vrouwtje
♂	mannetje

Soortenlijst

ISOPODA – pissebedden

M.P. Berg

Armadillidium opacum: sav2
Armadillidium vulgare: cam2, sav2
Haplophthalmus mengii: sav2
Ligidium hypnorum: epen2
Oniscus asellus: cam2, elz1, epen2, sav2, vijl5
Philoscia muscorum: cam2, elz1, epen2, sav2, vijl4, vijl5
Platyarthus hoffmannseggii: elz1, epen2, sav2
Porcellio scaber: cam2, elz1, epen2, sav2, vijl4, vijl5
Porcellio spinicornis: elz1
Trachelipus rathkii: cam2, elz1
Trichoniscoides helveticus: epen2, sav2
Trichoniscus pusillus: epen2, vijl4, vijl5

Voor het inventariseren van landpissebedden was het vochtige weer geen nadeel. Bijna de helft van de in Zuid-Limburg voorkomende landpissebedden (Berg et al. 2008) kon worden verzameld, in totaal 12 soorten. *Armadillidium opacum* is een typische bewoner van vochtige hellingbossen en werd verzameld in het Savelsbosch te Gronsveld. Het aantal waarnemingen van deze mooie oprolpissebed buiten Limburg is op één hand te tellen. Het is altijd leuk om *Platyarthus hoffmannseggii* te vangen, de mierenpissebed. Hij is gebonden aan mierennesten, waar hij van afval van de mierenkolonie leeft. Een voorkeur voor een bepaalde mierensoort heeft hij niet, als het nest maar in matig vochtige, rijke grond ligt. Onder een stapel dakpannen tegen de groepsaccommodatie zat *Porcellio spinicornis*, onze meest droogtetolerante landpissebed. Vermeldenswaardig is verder *Trichoniscoides helveticus*, een mooie, kleine, oranje soort van vochtige, rulle klei. Buiten Zuid-Limburg is het een relatief zeldzame rivierbegeleidende pissebed. De overige soorten zijn in heel Nederland algemeen en alle gevangen soorten waren reeds bekend van Zuid-Limburg.

DIPLOPODA – miljoenpoten

M.P. Berg

Allaiulus nitidus: epen2
Blaniulus guttulatus: cam2, epen2, sav2
Boreoiulus tenuis: sav2
Cylindroiulus caeruleocinctus: elz1, sav2
Cylindroiulus nitidus: elz1
Cylindroiulus punctatus: cam2, elz1, epen2, sav2, vijl4, vijl5
Glomeris marginata: epen2, sav2, vijl4, vijl5
Julus scandinavicus: sav2
Macrosternodesmus palicola: epen2
Polydesmus angustus: epen2, sav2, vijl4
Polydesmus denticulatus: cam2, elz1, vijl5
Polydesmus inconstans: sav2
Polyxenus lagurus: vijl4

Proteroiulus fuscus: cam2, sav2

Tachypodoiulus niger: epen2, sav2, vijl4, vijl5

Het weekend was goed voor 15 soorten miljoenpoten, die alle eerder in Zuid-Limburg zijn waargenomen (Berg et al. 2008). Typisch oostelijke soorten zijn *Tachypodoiulus niger*, *Glomeris marginata*, *Polydesmus angustus* en *P. inconstans*. De eerste drie soorten komen in Zuid-Limburg algemeen voor, met name in hellingbossen. *Polydesmus inconstans* is vooral in matig vochtig tot vochtig grasland aanwezig. Twee exemplaren zaten onder een stronk, langs de toegangsweg naar het Savelsbosch bij Gronsveld. *Polyxenus lagurus* is niet vaak van Zuid-Limburg gemeld. Hij werd gevonden in een voor deze miljoenpoot typisch microhabitat, onder loszittende schors aan de regenschaduwkant van een boom. *Macrosternodesmus palicola* en *Boreoiulus tenuis* zijn dwergjes onder de miljoenpoten, die je makkelijk over het hoofd ziet. Beide soorten zijn relatief zeldzaam en hebben een voorkeur voor matig vochtige, min of meer rijke bodems. Alle andere waargenomen miljoenpoten zijn in heel Nederland algemeen tot zeer algemeen.

CHILOPODA – duizendpoten

M.P. Berg

Cryptops parisi: epen2, sav2, vijl4, vijl5
Geophilus flavus: epen2
Lamyctes emarginatus: sav2
Lithobius forficatus: cam2, elz1, epen2, vijl5
Lithobius macilentus: vijl4, vijl5
Lithobius melanops: vijl4
Lithobius microps: elz1, epen2, sav2
Lithobius pelidnus: vijl4
Lithobius tricuspis: epen2
Stigmatogaster subterraneus: epen2, sav2

Er zijn 30 soorten duizendpoten in de provincie Limburg waargenomen (Berg et al. 2008), waarvan tien soorten tijdens het weekend werden verzameld. *Cryptops parisi* en *Lithobius tricuspis* zijn typische soorten van hellingbossen. Zij worden maar spaarzaam buiten Zuid-Limburg waargenomen. *Lithobius macilentus* en *L. pelidnus* komen in het oosten van Nederland voor, waarbij de eerste soort in Zuid-Limburg algemeen is. Daarentegen zijn van *L. pelidnus* maar negen vindplaatsen bekend. Met zeven exemplaren, gevangen onder dood hout in het Elzetterbosch bij Vijlen, is *L. pelidnus* nieuw voor Zuid-Limburg. *Lamyctes emarginatus* (= *L. fulvicornis*) is vochtminnend en nergens in ons land algemeen te noemen. Het Savelsbosch bij Gronsveld leverde een exemplaar op. De overige, eurytope soorten komen in heel Nederland voor, vaak onder synantropie omstandigheden.

COLLEMBOLA – springstaarten

M.P. Berg

- ^{Li} *Allacma fusca*: epen2, sav2
- ^{Li} *Cyphoderus albinus*: elz1, sav2
- ^{Li} *Dicyrtoma fusca*: epen2, sav2
- ^{Li} *Dicyrtomina ornata*: epen2
- ^{Li} *Entomobrya albocincta*: cam2, epen2, sav2, vijl5
- ^{Li} *Entomobrya corticalis*: sav2, vijl4, vijl5
- ^{Li} *Entomobrya multifasciata*: elz1
- ^{Li} *Entomobrya muscorum*: epen2, sav2, vijl5
- Entomobrya nivalis*: cam2, epen2, sav2, vijl4, vijl5
- ^{Li} *Heteromurus nitidus*: elz1, epen2, cam2, sav2, vijl5
- Isotoma viridis*: cam2, epen2, elz1
- ^{Li} *Isotomurus maculatus*: epen2
- ^{Li} *Lepidocyrtus curvicolis*: epen2
- ^{Li} *Lepidocyrtus cyaneus*: elz1
- ^{Li} *Lepidocyrtus lignorum*: cam2
- ^{Li} *Lepidocyrtus violaceus*: cam2
- ^{Li} *Neanura muscorum*: cam2, elz1, epen2, sav2, vijl5
- Orchesella cincta*: elz1, epen2, sav2, vijl4, vijl5
- Orchesella flavescens*: epen2, vijl4, vijl5
- Orchesella villosa*: elz1, epen2, sav2
- ^{Li} *Parisotoma notabilis*: elz1
- ^{Li} *Pogonognathellus flavescens*: epen2, sav2, vijl5
- ^{Li} *Pogonognathellus longicornis*: epen2
- Sminthurus viridis*: cam2
- ^{Li} *Supraphorura furcifera*: cam2
- Tomocerus minor*: epen2
- Tomocerus vulgaris*: elz1, vijl5
- ^{Li} *Willowsia platani*: cam2, sav2
- Xenylla maritima*: cam2

Het weekend was, met 29 soorten, rijk aan springstaarten, zeker als je bedenkt dat alleen 'met de hand' is verzameld. Volgens het Landelijk Bestand Collembola zijn alleen *Isotoma viridis*, *Entomobrya nivalis*, alle *Orchesella*-soorten, alle *Tomocerus*-soorten, *Sminthurus viridis* en *Xenylla maritima* eerder in Limburg waargenomen. Alle overige springstaarten, 20 in totaal, zijn nieuw voor de provincie Limburg. *Entomobrya muscorum*, *Lepidocyrtus curvicolis* en *Pogonognathellus longicornis* komen, voor zover we nu weten, alleen in het oosten van Nederland voor. Ze leven in de strooisellaag van min of meer natuurlijke, oude loofbossen. Door het vochtige weer waren veel springstaarten op de voet van bomen te vinden, waar ze op algen grazen. Dit waren met name de epigeïsche, bolvormige soorten *Allacma fusca*, *Dicyrtoma fusca* en *Dicyrtomina ornata*. Onder schors van dode bomen waren *Entomobrya corticalis*, *E. albocincta*, *E. nivalis*, *E. multifasciata*, *Willowsia platani* en *Xenylla maritima* makkelijk te verzamelen. Naast de mierenpissebed komt er ook een springstaart in mierennesten voor, *Cyphoderus albinus*. Deze springstaart was in alle mierennesten die zijn bekeken aanwezig. *Supraphorura furcifera* is

maar een aantal keer in Nederland gevangen, meestal in of onder dood hout in een vochtig milieu. In de Bellet-Boomgaard werd een exemplaar onder een paaltje op vochtige klei verzameld. Alle overige soorten zijn waarschijnlijk algemeen tot redelijk algemeen in de rest van het land aanwezig.

MICROCORYPHIA

M.P. Berg

Dilta hibernica: sav2

ORTHOPTERA – sprinkhanen

R. Blommers

TETTIGONIIDAE – sabelsprinkhanen

Metrioptera roeselii: cam2
De veronderstelling dat de greppelsprinkhaan *M. roeselii* in oostelijk Zuid-Limburg uitgestorven zou zijn (Kleukers et al. 1997) blijkt gelukkig niet waar. In de Bellet-boomgaard was deze soort bepaald niet schaars. *Pholidoptera griseoptera*: roo2

ACRIDIDAE – veldsprinkhanen

Omocestus rufipes: roo2
Chorthippus parallelus: cam2, roo2

THYSANOPTERA – tripsen

G. Vierbergen

AEOLOTHRIPIDAE

Aeolothrips albicinctus: fro (1 ♀)
Aeolothrips ericae: kun1 (2 ♀, 7LII-♀, 1LII-♂, 1LI-♀, 2LI-♂)
Aeolothrips intermedius: fro (1LII-♂), kun1 (3 ♀, 2LII-♀, 1LII-♂, 2LI-♀)
Aeolothrips melaleucus: kun1 (2LII-♀), kun2 (2 ♀, 1♂, 1LII-♀, 1LI♂),

MELANTHRIPIDAE

Melanthrips ficalbii: kun2 (1 ♀)

THRIPIDAE

Anaphothrips obscurus: fro (2 ♀, 1LII-♀), hur (2 ♀), kun1 (4LII-♀)
Aptinothrips rufus: fro (26 ♀, 3LII-♀, 3LI-♀), hur (7 ♀), kun1 (19 ♀, 3LI-♀)
Baliothrips dispar: elz1 (1 ♀)
^{Li} *Chirothrips aculeatus*: fro (7 ♀, 7♂), kun1 (27 ♀, 4♂)
Chirothrips manicatus: fro (1 ♀), kun1 (2 ♀), kun1 (1 ♀)
Dendrothrips saltatrix: hur (5 ♀, 1♂), kun1 (2♂), kun2 (3 ♀)
Frankliniella intonsa: fro (2 ♀)
Limothrips cerealium: fro (2 ♀), hur (6 ♀, 1♂), kun1(5 ♀), kun2 (4 ♀), mech (2 ♀), veilb (1 ♀)
Limothrips denticornis: fro (1 ♀)
Neohydatothrips gracilicornis: kun1 (14 ♀, 6♂)
Odontothrips loti: fro (1 ♀)

Rubiothrips silvarum: fro (20 ♀, 7♂, 3LII-♀)
Thrips atratus: fro (1♂)
Thrips fuscipennis: fro (1 ♀, 1♂, 2LII-♀), hur (1LII-♀), kun1 (2 ♀, 2♂), kun2 (12 ♀, 1♂, 3LII-♂, 1LI-♀)
Thrips major: fro (7 ♀, 7♂, 10LII-♀), kun1 (2 ♀), kun2 (55 ♀, 35♂, 6LII-♀)
Thrips nigropilosus: fro (2 ♀)
Thrips origani: fro (1 ♀), kun1 (5 ♀)
Thrips roepkei: hur (7 ♀)
Thrips sambuci: fro (1 ♀), kun2 (1LII-♀)
Thrips tabaci: fro (11 ♀, 1LII-♀), hur (14 ♀, 2LII-♀), kun1 (11 ♀), kun2 (2 ♀, 6LII-♀)
Thrips urticae: hur (8 ♀)
Thrips validus: mech (8 ♀, 3♂)
Thrips vulgatissimus: hur (5 ♀, 8LII-♀), kun2 (5 ♀, 5LII-♀)

PHLAEOTHRIPIDAE

Haplothrips distinguendus: fro (♂), (mech (9 ♀)
Haplothrips kurdjumovi: kun2 (1 ♀)
Haplothrips leucanthemi: fro (1 ♀)
Haplothrips subtilissimus: cam3 (1 ♀)
Hoplandrothrips bidens: sav2 (1 ♀)
Phlaeothrips coreaceus: cam3 (4 ♀, 1♂), sav2 (9 ♀, 5♂)

Aan de voet van de Kunderberg en de Fromberg werden enkele tripsensoorten van xerotherme plaatsen aangetroffen. Hiertoe kunnen we *N. gracilicornis*, *R. silvarum*, *T. origani* en de op grassen levende *C. aculeatus* Bagnall rekenen. De laatste was in NL voorheen uitsluitend bekend van enkele vondsten bij Scheveningen (1936, leg. J. Doeksen; 1995, leg. M.G.M. Jansen & G. Vierbergen). Deze westpalaearctische soort komt in het mediterrane gebied algemeen voor en wordt steeds zeldzamer naar het noorden en ontbreekt in Scandinavië (Strassen 2003). Het verdient aanbeveling de op het zuiden en zuidwesten georiënteerde Kunderberg (veel snelgroeïende *Populus* (populier)) en Fromberg (veel *Crataegus* (meidoorn)) en andere struiken open te houden en niet door struiken en bijvoorbeeld snelgroeïende populieren dicht te laten groeien. Door beschaduwning verdwijnt snel het unieke xerotherme karakter van de fauna van deze terreinen.

HETEROPTERA – wantsen

B. Aukema, P.-p.Chen & J.G.M. Cuppen

De soortenlijst omvat naast de waarnemingen van de auteurs ook gegevens van R.P. Jansen, B. van Maanen, N. Nieser, F. van Nunen, J. Prijs en G. Vierbergen. Nomenclatuur en volgorde van de taxa zijn gebaseerd op de vijf delen van de 'Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region' (Aukema & Rieger 1995-2006). Uitgangspunt voor nieuwe waarnemingen van wantsen uit de provincie Limburg vormen het overzicht in Aukema (1989), de twee eerste delen van de 'Verspreidingsatlas van de Nederlandse wantsen' (Aukema

et al. 2002; Aukema & Hermes 2006) en het waarnemingenbestand van de Werkgroep Heteroptera van EIS-Nederland (coördinator B. Aukema).

CERATOCOMBIDAE

Ceratocombus coleoptratus: sav2

NEPIDAE

Nepa cinerea: cam1, euv, roo

Ranatra linearis: roo

CORIXIDAE

Cymatia coleoptrata: roo

Corixa punctata: cam1

Sigara nigrolineata: roo

Sigara distincta: cam1, roo

Sigara fossarum: cam1, roo

Sigara iactans: roo

Sigara lateralis: roo

NAUCORIDAE

Ilyocoris cimicoides: cam1, roo

NOTONECTIDAE

Notonecta glauca: cam1

PLEIDAE

Plea minutissima: cam1, roo

MESOVELIIDAE

Mesovelvia furcata: roo

HEBRIDAE

Hebrus pusillus: roo

HYDROMETRIDAE

Hydrometra stagnorum: cam1, roo

VELIIDAE

Microvelia pygmaea: roo

Microvelia reticulata: roo

Velia caprai caprai: euv

GERRIDAE

Gerris lacustris: cam1, pie2, roo

Gerris odontogaster: roo

Gerris thoracicus: roo

SALDIDAE

Chartoscirta cincta: cam2, roo

Chartoscirta cocksi: roo

Saldula melanoscela: roo

Saldula pallipes: hur, roo

Saldula saltatoria: roo

TINGIDAE

Acalypta carinata: sav2

Derephysia sinuatocollis: sav2

Leeft monofaag fytofaag op de lianen van bosrank. Uit ons land alleen bekend uit Zuid-Limburg (Aukema et al. 2005). Bestrijding van *Clematis vitalba* (bosrank), zoals uitgevoerd langs de rand van het Bovenste Bosch, vormt een bedreiging voor deze soort.

Dictyla humuli: pie2

Kalama tricornis: pie1, pie2, roo

Tingis pilosa: bob, sav3

Tingis cardui: sav2

MICROPHYSIDAE

Loricula bipunctata: pie2, sav2

Loricula elegantula: sav2, vijl5

Loricula pselaphiformis: bob, sav2

Loricula coleoptrata: vijl5

MIRIDAE

Bryocoris pteridis: sav2

Monalocoris filicis: sav2

Campyloneura virgula: bob, sav2

Dicyphus globulifer: bob, cam2

Dicyphus errans: bob, pie2, sav2, sav3

Dicyphus pallidus: bob, drie, sav2, sav3

Dicyphus pallicornis: bob, pie2, vijl5

Deraeocoris flavilinea: bob, cam2, cam3, drie, euv, pie1, roo, sav2, sav3, vaa2, vijl5

Deraeocoris ruber: bob, cam2, drie, pie1, roo, sav2, sav3

Deraeocoris lutescens: bob, pie1

Adelphocoris lineolatus: pie1, pie2, roo

Adelphocoris quadripunctatus: fro

Adelphocoris seticornis: pie2, sav2

Agnocoris reclairei: pie1

Apolygus lucorum: cam2

Calocoris affinis: bob

Leeft zoöfaag en fytofaag op *Urticae* sp. (brand-netel) langs bospaden en in lichte loofbossen.

In ons land uitsluitend bekend uit Zuid-Limburg (Aukema 1989).

Capsus ater: bob, cam1, cam2, drie, euv, fro, hur, pie1, pie2, roo, sav2, sav3

Closterotomus norwegicus: cam1, cam2, hur, pie1, sav2, sav3

Liocoris tripustulatus: bob, euv, pie1, pie2, sav2, sav3

Lygocoris pabulinus: bob, euv, sav3

Lygus gemellatus: pie2

Lygus pratensis: pie2, sav2

Lygus rugulipennis: pie1, pie2

Mermitelocerus schmidtii: sav2

Leeft zoöfaag en fytofaag op loofbomen, vooral op *Fraxinus excelsior* (es), maar ook op *Acer pseudoplatanus* (esdoorn) en *Crataegus* sp. (meidoorn) en op brandnetel in de ondergroei. Bekend van een enkele vondst in de Achterhoek en van het Savelsbosch in Zuid-Limburg. Recent vaker en op meer plaatsen in Zuid-Limburg waargenomen (Aukema et al. 2005).

Neolygus contaminatus: bob

Orthops basalis: cam2, drie, euv, pie1, pie2, sav2, sav3

Phytocoris tiliae: pie2

Phytocoris ulmi: bob, pie1, sav2, sav3

Pinalitus cervinus: sav3

Polymerus nigrita: bob, hur, roo

Stenotus binotatus: hur, pie1, roo, sav2, sav3

Acetropis gimmerthalli: sav2

Leptopterna dolabrata: bob, cam1, cam2, drie, euv, hur, pie1, pie2, roo, sav2, sav3

Megaloceroea recticornis: bob, hur, pie1, sav2

Stenodema calcarata: cam1, hur, pie1, roo

Stenodema laevigata: drie, pie1, sav3

Notostira elongata: drie, hur, pie1, sav2, sav3

Pithanus maerkelii: roo

Trigonotylus caelestialium: pie2, roo

Halticus luteicollis: pie1, pie2, roo, sav2, sav3

Orthocephalus coriaceus: pie1, pie2

Orthocephalus saltator: pie2

Pachytomella parallela: drie

Globiceps flavomaculatus: bob

Globiceps fulvicollis: pie1, pie2, roo, sav2

Heterocordylus tibialis: cam3

Heterocordylus tumidicornis: bob, pie2

Leeft monofaag op *Prunus spinosa* (sleedoorn)

en uit ons land alleen uit Zuid-Limburg

bekend en recent vaker en op meer plaatsen waargenomen (Aukema et al. 2005).

Heterotoma planicornis: bob, sav2, sav3

Orthotylus marginalis: bob, drie, pie1, sav2

Orthotylus prasinus: pie1

Amblytylus nasutus: cam1, cam2, hur, pie1, pie2, roo, sav2, sav3

Atractotomus mali: bob, pie1, pie2, sav2

Campylomma verbasci: pie2

Europiella artemisiae: pie1

Macrotylus solitarius: bob

Leeft monofaag op *Stachys sylvatica* (bosandoorn) en is bekend van een beperkt aantal vindplaatsen in Noord-Brabant en Limburg (Aukema 1989, databank Werkgroep Heteroptera EIS-Nederland).

Oncotylus punctipes: pie1

Orthonotus rufifrons: bob, drie, pie1, roo, sav2, sav3

^{Li} *Phoenicocoris modestus*: hur

Leeft op *Pinus* sp. (den) en was uit ons land alleen bekend van een beperkt aantal vindplaatsen in Overijssel en Gelderland (Aukema 1990, databank Werkgroep Heteroptera EIS-Nederland).

Phylus coryli: bob, pie2, sav2

Phylus melanocephalus: drie

Plagiognathus arbustorum: bob, cam1, cam2, drie, euv, hur, roo, sav2, sav3, vijl5

Plagiognathus chrysanthemi: cam1, pie1, pie2, roo, sav3

Plagiognathus fulvipennis: pie2

Psallus montanus: sav2, vijl5

Recent als goede soort van *P. betuleti* afgesplitst (Rieger & Rabitsch 2006). Verspreiding en fenologie van deze in ons land algemene soort worden elders behandeld (Aukema 2008).

Psallus assimilis: bob, pie1

Leeft monofaag op *Acer campestre* (spaanse aak) en aanvankelijk alleen bekend uit Zuid-Limburg (Aukema 1986). Recent echter ook in Zeeland en Gelderland waargenomen (databank Werkgroep Heteroptera EIS-Nederland).

Psallus perrisi: pie2, vijl4

Psallus wagneri: pie2

Psallus confusus: sav2

Psallus flavellus: sav2

Psallus lepidus: bob

Salicarus roseri: cam2, hur, pie1

7. Een onvolwassen groene stinkwants *Palomena prasina*. Foto: Theodoor Heijerman.

7. The immature stage of the green shield bug *Palomena prasina*.

NABIDAE

Himacerus mirmicoides: fro, pie1, pie2, roo, sav2

Himacerus apterus: bob, drie, euv, pie1, roo, sav2, sav3

Nabis limbatus: roo

Nabis ferus: sav3

Nabis pseudoferus: pie1

Nabis rugosus: bob, cam3, drie, hur, roo, sav2, sav3

ANTHOCORIDAE

Anthocoris nemoralis: bob, hur, pie1

Anthocoris nemorum: bob, cam2, cam3, drie, euv, pie1, pie2, roo, sav2, sav3

Orius majusculus: cam1, pie2

Orius minutus: bob, drie, hur, hill, sav2

Orius vicinus: pie2, sav2

Orius niger: hur, pie1, pie2, roo, sav3

Amphiareus obscuriceps: pie1, vijl4

Leeft van kleine insecten (vooral Psocoptera) en andere arthropoden. In 2003 voor het eerst in ons land waargenomen en inmiddels verspreid voorkomend in een groot deel van het land (Aukema et al. 2005, databank Werkgroep Heteroptera EIS-Nederland).

Brachysteles parvicornis: vijl4

Scoloposcelis pulchella: vijl5

Leeft van eieren en larven van bastkevers.

In aantal met larven onder schors van gevelde sparren in de gangen van *Pityogenes chalcographus*. Eerder werden in ons land slechts drie exemplaren aangetroffen: een in Noord-

Holland ('s-Graveland) en twee in Limburg (Brunssum en Beegden) (Aukema & Hermes 2006).

Xylcoris cursitans: vijl5

ARADIDAE

Aneurus avenius: sav2

In aantal onders schors van dode es. Een in ons land zeldzame schorswants, die alleen bekend is van twee vindplaatsen in Drenthe en zeven vindplaatsen in Limburg (Aukema 1989, databank Werkgroep Heteroptera EIS-Nederland).

Aneurus laevis: cam3

BERYTIDAE

Metatropis rufescens: bob, sav2

LYGAEIDAE

Nysius senecionis: pie2

Nysius thymi: pie1, pie2, roo

Kleidocerys resedae: cam1, cam3, roo, sav2

Cymus aurescens: cam2

Cymus claviculus: sav3

Cymus melanocephalus: cam1, hur

Ischnodemus sabuleti: cam2, hur

Chilacis typhae: cam2

Heterogaster urticae: bob, cam2, drie, hur, pie1, sav2, sav3, vaa2

Metopoplax ditomoides: pie2

Drymus brunneus: vijl4

Drymus ryeii: drie

Scolopostethus affinis: hur, pie1, pie2, sav3

Scolopostethus decoratus: pie2

Scolopostethus pictus: pie2

Scolopostethus grandis: vijl1

Scolopostethus thomsoni: bob, euv, pie2, roo

Beosus maritimus: pie2

Stygnocoris sabulosus: sav2

PYRRHOCORIDAE

Pyrrhocoris apterus: pie2

RHOPALIDAE

Corizus hyoscyami: pie2

Rhopalus parumpunctatus: roo

Rhopalus subrufus: roo, sav3

Brachycarenum tigrinus: pie2

Stictopleurus abutilon: pie2

Stictopleurus punctatonevrosus: pie1, pie2, roo

ALYDIDAE

Alydus calcaratus: roo

COREIDAE

Coriomeris denticulatus: pie1, pie2, roo

Coreus marginatus: bob, drie, pie1, pie2, roo, sav2, sav3, vijl5

Gonocerus acuteangulatus: pie1

CYDNIDAE

Legnotus limbosus: pie1, pie2, sav2

Sehirus luctuosus: pie2

Tritomegas bicolor: bob

^{Li} *Tritomegas sexmaculatus*: pie2

Een kleine populatie op *Marrubium vulgare* (malrove) bij de ingang van de Duivelsgrout. Deze soort was uit ons land alleen bekend van Cadzand (Aukema 2003) en werd in 2007 ook op Walcheren waargenomen (databank Werkgroep Heteroptera EIS-Nederland).

ACANTHOSOMATIDAE

Cyphostethus tristriatus: pie1

SCUTELLERIDAE

Eurygaster testudinaria: cam1, roo, sav2

PENTATOMIDAE

Picromerus bidens: pie1

Zicrona caerulea: cam2, roo

Aelia acuminata: bob, pie1, pie2, roo, sav2, sav3

Dolycoris baccarum: cam1, hur, pie1, sav2, sav3, vijl5

Holcostethus strictus: bob, pie1, roo, sav2, sav3

Palomena prasina: cam3, drie, euv, pie1, roo, sav2, sav3 (figuur 7)

Eysarcoris venustissimus: cam2

Pentatoma rufipes: cam3, pie1, sav2, sav3, vaa1

Sciocoris cursitans: pie1

Eurydema oleraceum: bob, pie1, roo

Graphosoma lineatum: cam2, hill, pie1, roo, sav3, vaa2

Podops inuncta: roo

In totaal werden 177 soorten wantsen waargenomen. Sinds de resultaten van de zomerbijeenkomst in deze vorm worden gepubliceerd, werden nog nooit zoveel soorten aangetroffen. Gemiddeld betrof het in de periode 1989-2006 101 soorten. Verreweg de hoogste aantallen werden bij twee eerdere bijeenkomsten in Limburg genoteerd: 152 soorten in 1999 te Hunsel (Aukema et al. 2000) en 170 soorten in 2002 te Herkenbosch (Aukema et al. 2003). De aantallen vormen echter niet alleen een afspiegeling van de biodiversiteit, maar worden ook in belangrijke mate bepaald door de voorjaarsstemperatuur, de weersomstandigheden tijdens de bijeenkomst en de bekendheid van de onderzoekers met de lokale fauna. Het extreem warme voorjaar van 2007 resulteerde in vroegtijdige ontwikkeling van veel als ei overwinterende miriden met als gevolg een extra lange lijst met 72 miriden. *Phoenicocoris modestus* en *Tritomegas sexmaculatus* werden voor het eerst in de provincie Limburg waargenomen. In totaal zijn er 544 soorten bekend uit de provincie Limburg (database Werkgroep Heteroptera EIS-Nederland). *Derephysia sinuatocollis*, *Calocoris affinis* en *Heterocordylus tumidicornis* zijn in ons land uitsluitend in Limburg waargenomen.

HOMOPTERA – bladluizen, cicaden en bladvlooiën

P.-p. Chen, C.F.M. den Bieman & N. Nieser, met een bijdrage van G. Vierbergen

APHIDIDAE – bladluizen

Aphis fabae: drie

Macrosiphum euphorbiae: sav3

Phylaphis fagi: drie

APHROPHORIDAE – cicaden

Aphrophora alni: drie, kun1, roo1 (2 ♂), sav3 (3 ♀)

Philaenus spumarius: hur (2 ♂, 3 ♀), roo1 (3 ♂, 6 ♀), sav3 (1 ♂, 2 ♀)

CICADELLIDAE – cicaden

Aphrodes makarovi: drie (6L), hur (5 ♀), sav3 (2 ♂, 2 ♀)

Cicadella viridis: drie (2L), hur (6 ♂, 11 ♀), roo1 (10 ♂, 21 ♀)

Evacanthus acuminatus: sav3 (6 ♂, 4 ♀)

Allygidius commutatus: sav3 (1 ♂)

Arocephalus longiceps: sav3 (1 ♂)

Balclutha calamagrostis: sav3 (1 ♀), hur (2 ♂, 1 ♀)

Balclutha punctata: drie (1 ♀)

Euscelis distinguendus: sav3 (1 ♂)

Macrostelus viridigriseus: drie (1L), hur (4 ♂, 1 ♀), roo1 (4 ♂, 4 ♀), sav3

Streptanus aemulans: hur (1 ♂), sav3 (2 ♂, 3 ♀)

Streptanus sp.: hur (1 ♀)

Iassus lani: sav3 (1 ♂)

Acericerus sp.: sav3 (1 ♂, 1 ♀)

Balcanocerus sp.: sav3 (1 ♂, 1 ♀)

Eupeteryx aurata: drie (1 ♂, 5 ♀), hur (4 ♂, 9 ♀), roo1 (3 ♂, 17 ♀), sav3 (1 ♂, 4 ♀)

Eupeteryx sp.: roo1 (1 ♀)

DELTOCEPHALIDAE – cicaden

Javasella dubia: drie (1 ♀), hur (1 ♀)

Hyledelphax elegantulus: sav3 (5 ♀)

ISSIDAE – cicaden

Issus coleopteratus: roo1 (1 ♀), sav3 (3 ♂)

PSYLLIDAE – bladvlooiën

Psyllopsis fraxini: sav3 (1 ♀)

Rhiniola aceris: sav3 (1 ♀)

Baeopelma foersteri: hur (1 ♀)

TRIOZIDAE – bladvlooiën

Trioza urticae: drie (5 ♂, 3 ♀), elz1+hur (2 ♂), roo1 (2 ♂, 2 ♀), sav3 (22 ♂, 13 ♀)

MACROLEPIDOPTERA – grote vlinders

R. Vis & D.O. Visser

Alle gegevens zijn afkomstig van lichtvangst op een laken met een ML-lamp en van de vangtrap met HPL-lamp van J.H. Kuchlein. De trapgegevens zijn verkregen in de periode van 8 t/m 11 juni 2007. Daarnaast zijn enkele

waarnemingen overdag gedaan op de Sint Pietersberg. In totaal werden 126 soorten Macrolepidoptera waargenomen. De beste avond was op 8 juni met dreigend onweer: zware bewolking en een temperatuur van 20,5 °C, dalend tot 17,5 °C rond 2.30 uur. De volgende avond was aanmerkelijk koeler met 17-15 °C. De volgorde van de soorten is gebaseerd op Orde 4.0, de nomenclatuur op Fauna Europaea (www.faunaeur.org).

LIMACODIDAE – slakrupsen

Apoda limacodes: vijl2

COSSIDAE – houtboorders

Zeuzera pyrina: vijl2, scho

SPHINGIDAE – pijlstaarten

Mimas tiliae: hur

Laothoe populi: scho

Hyloicus pinastri: vijl2

Deilephila elpenor: elz1, hur, scho

PIERIDAE – witjes

Pieris rapae: pie1

LYCAENIDAE – blauwtjes

Celastrina argiolus: pie1

NYMPHALIDAE – aurelia's

Vanessa atalanta: pie1

DREPANIDAE – eenstaartjes

Thyatira batis: vijl2

Habrosyne pyritoides: hur, vijl2

Tethea ocularis: scho, hur, vijl2

Drepana falcatoria: vijl2

GEOMETRIDAE – spanners

Lomaspilis marginata: scho, vijl2

Macaria notata: elz1, scho, vijl2

Macaria alternata: scho

Macaria liturata: elz1, vijl2

Macaria wauaria: elz1

Plagodis dolabraria: vijl2

Deze soort is bekend van Zuid-Limburg, maar de hoofdverspreiding ligt in de noordelijke provincies, de duinen van Noord-Holland en Gelderland. Daarbuiten is de vlinder incidenteel waargenomen.

Opisthograptis luteolata: elz1, vijl2, hur

Ourapteryx sambucaria: vijl2

Biston betularia: scho, vijl2

Peribatodes rhomboidaria: elz1, scho, vijl2

Peribatodes secundaria: scho, vijl2

Alcis repandata: scho, vijl2

Hypomecis roboraria: vijl2

Hypomecis punctinalis: elz1, scho, vijl2

Ectropis crepuscularia: scho, vijl2

Parectropis similaria: scho

Cabera pusaria: scho

Cabera exanthemata: hur, scho

Lomographa temerata: scho, vijl2

Campaea margaritata: scho, vijl2

Hylaea fasciaria: vijl2

Geometra papilionaria: scho

8. De koperuil (*Diachrysis chrysitis*). Foto: Theodoor Heijerman.

8. The burnished brass (*Diachrysis chrysitis*).

Comibaena bajularia: elz1, vijl2

Hemithea aestivaria: elz1, hur, scho, vijl2

Cyclophora punctaria: vijl2

Timandra comae: elz1

Idaea biselata: scho

Idaea aversata: elz1, scho, vijl2

Xanthorhoe montanata: scho

Xanthorhoe fluctuata: elz1

Epirrhoe rivata: scho

Pelurga comitata: vijl2

Eulithis prunata: scho, vijl2

Eulithis pyraliata: elz1, scho, vijl2

Dysstroma truncata: scho

Cidaria fulvata: scho

Thera obeliscata: elz1

Colostygia pectinataria: vijl2

Philereme vetulata: hur

Deze soort is relatief zeldzaam, maar was al bekend uit Zuid-Limburg.

Perizoma alchemillata: elz1, vijl2

Eupithecia virgaureata: vijl2

Eupithecia dodoneata: scho

Gymnoscelis ruffasciata: scho, vijl2

Pasiphila rectangulata: elz1, scho, vijl2

Euchoeca nebulata: scho

Hydrelia flammeolaria: scho

NOTODONTIDAE – tandvlinders

Notodonta dromedarius: scho

Pheosia tremula: scho

Pheosia gnoma: vijl2

Pterostoma palpina: hur, vijl2

Leucodonta bicoloria: vijl2

Volgens Waring & Townsend (2006) een zeldzame soort. Onze ervaring komt daarmee overeen, hoewel de vlinder plaatselijk in aantal kan optreden. Vier exemplaren in het Vijlenerbosch. Niet nieuw voor Zuid-Limburg.

Ptilodon capucina: vijl2

Phalera bucephala: vijl2

Stauropus fagi: vijl2

NOCTUIDAE – uilen

Moma alpium: vijl2

Acronicta aceris: elz1

Acronicta megacephala: scho

Craniophora ligustri: elz1, scho, vijl2

Macrochilo cribrumalis: scho

Herminia tarsicrinalis: scho

Herminia grisealis: scho, vijl2

Zanclognatha tarsipennalis: elz1, hur, scho

Hypena proboscidalis: elz1, scho, vijl2

Hypena crassalis: vijl2

Rivula sericealis: elz1, hur, scho, vijl2

Diachrysis chrysitis: elz1, scho, vijl2 (figuur 8)

Autographa gamma: elz1, hur, scho, vijl2

Autographa jota: vijl2

Abrostola triplasia: vijl2

Protodeltote pygarga: scho, vijl2

Deltote bankiana: hur

Cucullia umbratica: elz1

Elaphria venustula: vijl2

Een niet zo gewone soort, maar bekend van Zuid-Limburg.

Caradrina morpheus: elz1, scho

Hoplodrina octogenaria: elz1, scho

Hoplodrina ambigua: scho

Euplexia lucipara: scho, vijl2

Phlogophora meticulosa: elz1, scho, vijl2

Parastichtis ypsilon: scho

Apamea monoglypha: elz1, hur, scho

Apamea sordens: elz1

Oligia strigilis: elz1, scho

Oligia versicolor: hur

Een zeldzame soort, die verspreid door het land is waargenomen. Verwarring is mogelijk met *O. strigilis* en *O. latruncula*. Een exemplaar langs de Geul bij Mechelen.

Oligia latruncula: elz1, hur, scho, vijl2

Oligia fasciuncula: elz1, hur

Discestra trifolii: scho

Lacanobia oleracea: elz1, hur, scho, vijl2

Melanchra persicariae: scho, vijl2

Polia nebulosa: vijl2

Geen gewone soort, vooral gevonden in de duinen en op zandgrond.

Mythimna ferrago: elz1, hur, scho

Mythimna impura: hur, scho

Mythimna pallens: elz1, scho

Axylia putris: elz1, hur, scho, vijl2

Ochropleura plecta: elz1, hur, scho, vijl2

Diarsia rubi: elz1, scho

Noctua pronuba: elz1, hur, scho, vijl2

Noctua fimbriata: scho

Xestia c-nigrum: elz1, scho

Xestia triangulum: elz1, scho, vijl2

Xestia xanthographa: elz1
Anaplectoides prasina: vijl2
Agrotis puta: elz1
Agrotis ipsilon: hur
Agrotis exclamatoris: elz1, hur, scho, vijl2
Panthea coenobita: vijl2
 Hoewel bekend uit Zuid-Limburg, was de waarneming van een exemplaar in het Vijlenerbosch zeker een verrassing. Wij kennen deze vlinder voornamelijk uit Drenthe en Friesland.

NOLIDAE – visstaartjes

Bena bicolorana: vijl2
Pseudoips prasinana: hur, vijl2
Earias clorana: elz1, scho, vijl2

ARCTIIDAE – beervlinders

Atolmis rubricollis: elz1, hur, scho, vijl2
Eilema lurideola: elz1, scho, vijl2
Eilema sororcula: vijl2
Spilosoma lutea: elz1, scho
Spilosoma lubricipeda: elz1, hur, scho, vijl2

MICROLEPIDOPTERA – kleine vlinders

J.H. Kuchlein & C.M. Kuchlein-Nijsten

Volgorde en nomenclatuur van de soorten zijn volgens de naamlijst van Kuchlein & De Vos (1999). De vondsten hebben betrekking op adulten, tenzij anders vermeld. Behalve door de auteurs zijn gegevens verzameld door J. Prinsen, R. Vis en D.O. Visser.

NEPTICULIDAE

Stigmella anomalella: scho (P)
Stigmella hybnerella: scho (P)
Stigmella plagicolella: scho (P), wrak (P)
Stigmella roborella: elz1
Trifurcula subnitidella: wrak
Ectoedemia albifasciella: elz1

TISCHERIIDAE

Tischeria ekebladella: elz1

TINEIDAE

Nemapogon cloacella: elz1

GRACILLARIIDAE

Parornix anglicella: scho (P)
Parornix devoniella: wrak (P)
Phyllonorycter quercifoliella: elz1 (P)
Phyllonorycter corylifoliella: wrak (P)
Phyllonorycter maestlingella: elz1
Phyllonorycter coryli: scho (P), wrak (P)
Phyllonorycter esperella: scho (P)
Phyllonorycter schreberella: wrak (P)
Phyllonorycter tristrigella: wrak (P)
Phyllonorycter nicellii: scho (P)
Phyllonorycter acerifoliella: wrak (P)
Cameraria ohridella: wrak
Phyllocnistis saligna: elz1, scho

YPONOMEUTIDAE

Argyresthia retinella: vijl2
Argyresthia spinosella: elz1

PLUTELLIDAE

Plutella xylostella: elz1, scho, wrak

GLYPHIPTERIGIDAE

Glyphipterix simplicella: wrak

LYONETIIDAE

Lyonetia clerkella: elz1

OECOPHORIDAE

Cephalispheira sordidella: wrak
Hofmannophila pseudopretella: scho
Metalampra cinnamomea: elz1
Batia unitella: elz1, scho
Batia lunaris: scho, wrak
Carcina quercana: elz1

ELACHISTIDAE

Elachista biatomella: wrak
Elachista canapennella: elz1, scho
Elachista maculicerusella: elz1

COLEOPHORIDAE

Coleophora flavipennella: elz1, scho, vijl2
Coleophora milvipennis: elz1, scho
Coleophora limosipennella: wrak (P)
Coleophora serratella: wrak
Coleophora alticolella: elz1

SCYTHRIDIDAE

Scythris picaepennis: wrak
Scythris laminella: wrak

BLASTOBASIDAE

Blastobasis phycidella: elz1, scho, wrak

GELECHIIDAE

Bryotropha terrella: wrak
Teleiodes vulgella: hur
Gelechia senticetella: scho
Syncopacma larseniella: wrak

TORTRICIDAE

Agapeta hamana: elz1, scho, wrak
Aethes tesserana: wrak
Aethes hartmanniana: wrak
Cochylis nana: scho
Aleimma loeflingiana: elz1, scho
Acleris holmiana: scho
Neosphaleroptera nubilana: elz1
Cnephasia incertana: elz1, scho, wrak
Cnephasia stephensiana: elz1, scho, wrak
Cnephasia asseclana: scho
Pseudargyrotoza conwagana: wrak
Ditula angustiorana: scho
Archips podana: elz1, scho
Archips xylosteana: scho, vijl2
Archips rosana: elz1, scho
Pandemis cerasana: scho, vijl2
Clepsis spectrana: elz1, scho
Clepsis consimilana: elz1, scho, wrak
Hedya pruniana: scho

Hedya nubiferana: elz1, scho, vijl2, wrak
Isotrias rectifasciana: wrak
Argyroploce lacunana: elz1, scho, vijl2
Celypha striana: elz1, scho
Ancylis achatana: hur, scho
Epinotia bilunana: scho
Epinotia immundana: scho
Epinotia tenerana: scho
Zeiraphera isertana: elz1
Epiblema uddmanniana: scho
Epiblema costipunctana: wrak
Epiblema hepaticana: scho
 Alleen uit Zuid-Limburg bekend, waar de soort in 1968 voor het eerst is gevonden bij Mechen door G.R. Langohr.
Eucosma hohewartiana: wrak
Spilonota ocellana: scho, vijl2
Cydia pomonella: scho
Cydia janthinana: wrak
Dichrorampha gueneana: scho

PTEROPHORIDAE

Capperia britannodactylus: wrak
Marasmarcha lunaedactyla: wrak
Pterophorus pentadactyla: wrak
Emmelina monodactyla: scho
Hellinsia carphodactyla: scho, wrak

PYRALIDAE

Hypsopygia costalis: scho
Orthopygia glaucinalis: scho
Phycita roborella: elz1
Dioryctria abietella: scho, vijl2
Nephopterix angustella: scho
Eccopsis effractella: scho
 Een onaanzienlijke soort, die mogelijk wel eens over het hoofd wordt gezien. In 1984 in Zuid-Limburg te Stein ontdekt door pater A.J. Munsters (coll. J.B. Wolschrijn, det. J.E.F. Asselbergs) en daar, maar ook elders, later sporadisch waargenomen.
Euzophora pinguis: hur, scho
Scoparia basistrigalis: scho
Scoparia ambigualis: elz1, scho
Scoparia pyralella: scho
Dipleurina lacustrata: elz1, scho
Witlesia pallida: scho
Chrysoteuchia culmella: elz1, scho, wrak
Crambus lathoniellus: scho
Crambus perlella: elz1
Agriphila straminella: elz1, scho
Catoptria verellus: scho
 In Nederland sedert de ontdekking bijna anderhalve eeuw geleden in de Haarlemmerhout, te Overveen, Ede en Oosterbeek (De Graaf & Snellen 1868), steeds schaars geweest, maar de afgelopen halve eeuw vrijwel niet meer gevonden. In 2007 door Naves ook te Drempt in de Achterhoek waargenomen.
Evergestis limbata: elz1
Evergestis forficalis: scho
Acentria ephemerella: elz1
Pyrausta despicata: elz1
Ostrinia nubilalis: scho
Eurhypha hortulana: elz1, scho, vijl2
Perinephela lancealis: scho, vijl2

Phlyctaenia coronata: elz1, scho
Udea olivalis: scho

De instabiliteit van het weer, kenmerkend voor het zomerseizoen 2007, speelde ons geducht parten tijdens de zomerbijeenkomst. Zo moest op beide avonden tijdens het verzamelen in de schemering ontijdig een goed heenkomen worden gezocht. De lichtval moest in verband met de buigheid onder een afdak worden gezet. Het totale aantal van 114 soorten is voor een zomerbijeenkomst niettemin redelijk hoog, maar dat komt ook door het structureel slechte weer tijdens zomerbijeenkomsten gedurende de afgelopen kwart eeuw. De micro's van Zuid-Limburg zijn sedert halverwege de vorige eeuw grondig doorzocht, zodat niet te verwachten was dat er veel nieuws zou worden gevonden. De interessantste soorten van deze zomerbijeenkomst waren: *Epiblema hepaticana*, *Eccopisa effractella* en *Catoptria verellus*.

DIPTERA – vliegen en muggen

J. Prijs

De volgorde en de nomenclatuur volgen de indeling in Beuk et al. (2002).

SYRPHIDAE – zweefvliegen

Eristalis arbustorum: elz2, vijl1
Eristalis interrupta (= *E. nemorum*): epen1
Eristalis tenax: elz2
Myathropa florum: elz2
Rhingia campestris: elz2
Volucella pellucens: vijl1
Criorhina berberina: epen3
Syrphoctonus pipiens: sav4
Platycheirus albimanus: epen1
Sphaerophoria scripta: elz2, epen1, vijl1, roo1
Melanostoma mellinum: elz2, sav4
Chrysotoxum bicinctum: sav4
Episyrphus baltetus: elz2, vijl1
Scaeva pyrastris: roo1
Xanthogramma pedissequum: epen1

FANNIIDAE

Fannia coracina: nijs

MUSCIDAE

Azalia triquetra: nijs
Hydrotaea cyrtoneurina: sle
Hydrotaea dentipes: epen1
Thricops semicinerus: vijl1
Eudasyphora cyanella: nijs
Morelia aenescens: elz2
Musca autumnalis: elz2, epen3, nijs, roo1, sle
Neomyia cornicina: sle
Polietes lardarius: elz2, nijs, vijl1
Polietes meridionalis: elz2, vijl1
Haematobosca stimulans: roo1, vijl1
Stomoxys calcitrans: elz2, epen1
Graphomyia maculata: elz2
Myospila medietabunda: elz2, sav4

HYMENOPTERA SYMPHYTA

– bladwespen

L. Blommers, met een bijdrage van J.C. van de Sande

TENTHREDINIDAE – bladwespen

Macrophya montana: cam2

Macrophya ribis: elz1

Macrophya sanguinolenta: elz1

Deze soort ben ik niet vaak tegengekomen.

De waardplant van deze soort is nog onbekend (Taeger et al. 1998).

Tenthredopsis nassata: elz1

Tenthredo distinguenda: cam2

SIRICIDAE – houtwespen

Urocerus gigas: vijl4

Xeris spectrum: vijl4

De larve leeft enkele jaren in naaldhout.

De soort is niet zo algemeen, maar wordt regelmatig gevonden in de grote naaldboscomplexen van Drenthe, Gelderland en Limburg.

CEPHIDAE – halmwespen

Calameuta filiformis: elz1

HYMENOPTERA ACULEATA – bijen, wespen, mieren

J. Smit, L. Blommers, H. Nieuwenhuijsen, P. Megens, E. van der Spek & G. Vierbergen

De volgorde en de nomenclatuur volgen de indeling in Peeters et al. (1999, 2004). We hebben door het matige weer niet veel gevangen. Een leuke vangst, maar wel bekend uit Zuid-Limburg, is *Andrena fulvago*. Deze soort vliegt vooral op gele composieten. Zo plukten we een van de exemplaren 'verkleumd' uit een composiet. Vermeldenswaard zijn voorts de waarnemingen van drie soorten klokjesbijen – *Chelostoma campanularum*, *C. distinctum* en *C. rapunculi* – van één terrein, de Bellet-boomgaard. Tenslotte noemen we *Chrysis viridula*, die sinds 1980 niet meer in oostelijk Zuid-Limburg is gevangen (maar wel verder naar het westen toe). Deze soort parasiteert op *Odynerus spinipes*, bij wiens nesten we de soort vingen.

FORMICIDAE – mieren

Formica cunicularia: kun1

Lasius flavus: kun1, pie1

Lasius niger: fro

Lasius platythorax: hur

Myrmecina graminicola: pie1

Het aantal vondsten in Nederland en aangrenzende landen van deze door geheel Europa voorkomende soort is klein, vermoedelijk omdat hij vaak over het hoofd wordt gezien. Door B. Aukema op 8 juni in een klein nest in de groeve 'Duchateau' op de Sint Pietersberg gevonden.

Myrmica rubra: hur, kun1, kun2, pie1

Temnothorax nylanderi: kun2

CHRYSIDIDAE – goudwespen

Cleptes semiauratus: elz1

Chrysis angustula: vijl1

Chrysis viridula: cam2

Hedychridium roseum: cam2, cam3

Holopyga generosa: cam2

Pseudomalus auratus: elz1

Trichrysis cyanea: elz1

SAPYGIDAE – knotswespen

Sapyga clavicornis: cam2

TIPHIIDAE – keverdoers

Tiphia minuta: elz1, vijl1

POMPILIDAE – spinnendooders

Auplopus carbonarius: elz1

Dipogon subintermedius: elz1

Priocnemis fennica: cam3

Priocnemis parvula: elz1

Agenioideus cinctellus: cam2

VESPIDAE – plooiwleugelwespen

Ancistrocerus nigricornis: vijl1

Gymnomerus laevipes: eys2

Odynerus spinipes: cam2

Polistes dominulus: cam3, elz1

Dolichovespula saxonica: cam2

Vespa crabro: cam2, elz1, eys2

Vespa vulgaris: elz1

CRABRONIDAE – graafwespen

Crabro peltarius: elz1

Crossocerus distinguendus: cam2

Crossocerus ovalis: cam3, elz1

Ectemnius cavifrons: cam2

Ectemnius lapidaries: cam2

Lestica clypeata: cam3

Lindenius albilabris: cam2, elz1, vijl1

Tachysphex pompiliformis: cam3

Astata minor: cam2, cam3

Passaloecus singularis: elz1

Stigmus solskyi: elz1

Argogorytes mystaceus: cam2

Gorytes quinquecinctus: eys2

Cerceris arenaria: eys2

Cerceris rybyensis: cam3, elz1, eys2

APIDAE s.l. (bijen)

Andrena flavipes: cam2, cam3, elz1, eys1, eys2

Andrena florum: cam2

Andrena fulvago: cam2, cam3, vijl1

Andrena hattorfiana: eys1

Andrena minutula: cam2, vijl1

Andrena proxima: elz1, vijl1

Andrena semilaevis: cam2, vijl1

Andrena subopaca: cam2, cam3

Andrena wilkella: cam2

Anthophora furcata: cam2, eys2, vijl1

Bombus hortorum: cam2, eys1, vijl1

Bombus hypnorum: cam2, vijl1

Bombus lapidaries: cam2, eys1, eys2, vijl1

Bombus pascuorum: cam2, vijl1

Bombus pratorum: cam2, eys2, vijl1

Bombus terrestris: cam2, vijl1

Ceratina cyanea: cam2
Chelostoma campanularum: cam2, cam3
Chelostoma distinctum: cam2
Chelostoma rapunculi: cam2, cam3
Halictus maculatus: eys2
Halictus rubicundus: cam2, eys2
Halictus scabiosae: cam2
Heriades truncorum: vijl1
Hylaeus confusus: vijl1
Hylaeus hyalinatus: vijl1
Lasioglossum albipes: eys2
Lasioglossum calceatum: cam2
Lasioglossum leucozonium: cam2, eys2
Lasioglossum malachurum: cam2
Lasioglossum minutulum: cam3
Lasioglossum morio: cam2, cam3, eys1
Lasioglossum pauxillum: cam2, cam3, eys2
Lasioglossum punctatissimum: cam2
Lasioglossum quadrinotatum: cam2
Lasioglossum sexnotatum: eys2
Lasioglossum villosulum: eys1, eys2
Lasioglossum zonulum: eys2
Macropis fulvipes: cam2
Nomada flavoguttata: cam3
Nomada fucata: eys2, cam3
Nomada striata: cam2, cam3, vijl1
Osmia aurulenta: eys2
Osmia bicolor: cam2
Osmia leucomelana: cam3
Osmia niveata: cam2, cam3
Osmia rufa: vijl1
Sphecodes crassus: cam2, cam3
Sphecodes gibbus: cam3
Sphecodes monilicornis: cam2, cam3
Sphecodes puncticeps: cam2
Sphecodes rubicundus: cam2, cam3
Megachile circumcincta: cam2

COLEOPTERA – kevers

J.G.M. Cuppen, O. Vorst, F. van Nunen,
 Th. Heijerman, M.B.P. Drost, R.P. Jansen,
 J. Muilwijk & J.C. van de Sande

De lijst omvat naast de waarnemingen van de auteurs ook gegevens van B. Aukema, P.-p. Chen en A. Threels. De volgorde van de families en de soorten is gebaseerd op de catalogus die gebruikt wordt in het programma Orde. De naamgeving van de soorten is in hoofdlijnen gebaseerd op Lucht (1987), Lohse & Lucht (1989, 1992), Drost et al. (1992), Beenen & Winkelman (1993) en Heijerman (1993), daarnaast op enkele artikelen met betrekking tot specifieke genera of soorten. In de catalogus van Brakman (1966) worden 3830 keversoorten uit Nederland gemeld, waarvan liefst 3156 uit de provincie Limburg. Aan het einde van de vorige eeuw was het aantal gepubliceerde Nederlandse keversoorten opgelopen tot 4044 (Vorst & Huijbregts 2001) en inmiddels zijn er al weer enkele tientallen bijgekomen. De onderstaande lijst vermeldt 871 taxa (19% van de Nederlandse soorten), waarvan er 42 niet uit Limburg gemeld worden door Brakman (1966), noch voorkomen in de verslagen van de recente NEV-

zomerbijeenkomsten te Mechelen 1991 (Vorst et al. 1992), Hunsel 1999 (Cuppen et al. 2000) en Herkenbosch 2002 (Cuppen et al. 2003a). Soorten die niet in bovengenoemde publicaties gemeld worden, worden voorafgegaan door een getal dat verwijst naar andere gepubliceerde bronnen; waarnemingen van in totaal 22 soorten zijn gepubliceerd in: 1: Turin (2000), 2: Vorst (2003), 3: Vorst (2004), 4: Van Stuivenberg (1997), 5: Drost (2008), 6: Van Aartsen & Heijerman (1992), 7: Vorst (2008), 8: Cuppen et al. (2003b), 9: Cuppen et al. (2004), 10: Cuppen & Vorst (2006), 11: Brakman (1968), 12: Beenen & Winkelman (1992), 13: Beenen & Winkelman (2002), 14: Heijerman & Alders (2001), 15: Heijerman (2002), 16: Heijerman (1993), 17: Heijerman (2007), 18: Heijerman (2004). Het getal 99 voorafgaand aan een soort verwijst naar ongepubliceerde bronnen. Twintig soorten zijn nog niet eerder voor de provincie Limburg gepubliceerd. Hiervan waren twaalf soorten wel al bekend uit Limburg maar nog niet eerder gepubliceerd. Slechts acht soorten kunnen derhalve aan de lijst van de provincie Limburg worden toegevoegd. Op kevergebied is Limburg vanouds de best onderzochte provincie met tevens de langste lijst, vanwege de sterk afwijkende biotopen in Zuid-Limburg ten opzichte van de rest van ons land. Bij enkele soorten staan een of meerdere vindplaatsen tussen haakjes. In deze gevallen is de determinatie tot op het genus wel betrouwbaar, maar niet de soort. Het betreft meestal larven of vrouwtjes die niet met zekerheid te determineren zijn.

GYRINIDAE – schrijvertjes

Orectochilus villosus: euv

Een zeldzame soort van schone, snelstromende beken.

HALIPLIDAE – watertreders

Peltodytes caesus: roo
Haliphus obliquus: roo
Haliphus lineatocollis: roo
Haliphus ruficollis: cam1, (roo)
Haliphus heydeni: cam1, roo
Haliphus immaculatus: roo
Haliphus laminatus: roo
Haliphus flavicollis: roo

NOTERIDAE

Noterus clavicornis: cam1, roo
Noterus crassicornis: cam1, roo

HYGROBIIDAE – pieptorren

Hygrobia hermanni: cam1, roo

DYTISCIDAE – waterroofkevers

Hyphydrus ovatus: cam1, roo
Hydroglyphus geminus: cam1, roo
Hygrotus impressopunctatus: roo
Hygrotus confluens: roo
Hygrotus inaequalis: cam1, roo
Hydroporus angustatus: cam1, roo
Hydroporus palustris: cam1
Hydroporus planus: roo

Hydroporus memnonius: roo
Hydroporus melanarius: cam1
Graptodytes pictus: roo
Laccophilus minutus: cam1, roo
Platambus maculatus: euv
Agabus biguttatus: roo
Agabus bipustulatus: cam1, roo
Ilybius ater: cam1
Ilybius fuliginosus: cam1, roo
Ilybius chalconatus: cam1
Rhantus suturalis: roo
Hydaticus transversalis: cam1
Hydaticus seminiger: cam1
Acilius sulcatus: cam1

CARABIDAE – loopkevers

Cicindela campestris: roo, vijl7
Carabus coriaceus: sav2, vijl5
Carabus purpurascens: sav2, vijl5
Carabus problematicus: vijl8
Carabus nemoralis: sav2
Leistus rufomarginatus: sav2, vijl4
Nebria brevicollis: cam1, cam2, euv, par1, par2, pie2, roo, sav2
Notiophilus palustris: roo
Notiophilus germيني: roo
Notiophilus substriatus: roo, sav2
Notiophilus biguttatus: pie1, pie2, roo, sav2
Omophron limbatum: roo
Elaphrus cupreus: cam1
Loricera pilicornis: roo
Clivina fossor: roo
Clivina collaris: cam1, roo
Dyschirius arenosus: roo
Dyschirius luedersi: roo
Dyschirius intermedius: par2, roo
Dyschirius angustatus: roo
 Een van de zeldzamere *Dyschirius*-soorten; te vinden op kale gronden, niet noodzakelijk-kerwijs in de nabijheid van water.
Dyschirius globosus: cam2
Broscus cephalotes: roo
Trechus quadristriatus: pie1, sav2
Trechus obtusus: roo
Trechoblemus micros: cam3
Elaphropus parvulus: roo
 1 *Tachyta nana*: vijl5

Een predator van schorskevers die leeft achter en op de schors van naald- en loofbomen. Tot voor kort waren er slechts enkele waarnemingen bekend uit Nederland (Turin 2000). Inmiddels is de soort sterk toegenomen in het zuiden van het land.

Bembidion lampros: cam2, pie2, roo, sav2
Bembidion properans: cam1, roo
Bembidion punctulatum: par2
Bembidion dentellum: cam2, roo
Bembidion milleri: roo.

Een zeldzame soort van klei-, leem- en mergelgroeven in Zuid-Limburg en te Winterswijk, daarnaast een waarneming uit de Mariapeel (Turin 2000).

Bembidion tetracolum: cam1, par2, roo
Bembidion femoratum: roo
Bembidion testaceum: par1
Bembidion fluviatile: roo

Een zeldzame oeverbewoner die uit ons land

slechts bekend is van Zuid-Limburg en het gebied van de grote rivieren (Turin 2000).

Bembidion tetragrammum illigeri: roo

Bembidion stomoides: roo

Een zeldzame soort die in haar verspreiding tot Zuid-Limburg beperkt is (Turin 2000).

¹ *Bembidion minimum*: roo

Turin (2000) geeft een vindplaats uit de provincie Limburg uit de periode 1900-1969.

Dit loopkevertje is algemeen langs (zee)kloeoeveren van brakke wateren, maar duikt van tijd tot tijd ver van de kust op.

Bembidion quadrimaculatum: roo

Bembidion doris: cam1

Bembidion articulatum: roo

Bembidion obtusum: par2

Bembidion guttula: cam1, roo

Bembidion lunulatum: cam1, euv, par2, roo

Ocys harpaloides: sav2

Asaphidion pallipes: roo

Asaphidion flavipes: pie2

Asaphidion curtum: roo, sav2

Anisodactylus binotatus: roo

Ophonus puncticeps: roo

Stenolophus teutonius: pie2, roo

Stenolophus mixtus: cam1, cam2, roo

Bradycellus csikii: roo

Een schaars voorkomende soort met een ruime verspreiding in Nederland.

Acupalpus flavicollis: pie1, roo

Acupalpus brunnipes: roo

Acupalpus meridianus: roo

Acupalpus parvulus: cam1

Pterostichus strenuus: cam2

Pterostichus diligens: cam1

Pterostichus vernalis: roo

Pterostichus nigrita: cam1, roo

Pterostichus rhaeticus: cam2

Pterostichus anthracinus: cam1

Pterostichus minor: cam1

Pterostichus niger: roo

Pterostichus madidus: pie2, sav2

Abax parallelepipedus: sav2

Calathus fuscipes: roo

Calathus cinctus: roo

Calathus rotundicollis: sav2

Laemostenus terricola: sav2

Agonum sexpunctatum: roo

Agonum marginatum: cam2, roo

Agonum viduum: cam1, roo

Agonum micans: cam1

Agonum fuliginosum: cam1

Agonum thoreyi: cam1

Limodromus assimilis: par2

Paranchus albipes: cam2, cam3, par1, par2, roo

Oxypselaphus obscurus: par2

Amara plebeja: cam2, pie2

Amara similata: cam2, pie1, roo

Amara communis: roo

Amara lunicollis: pie2

Amara aenea: pie2, roo

Amara familiaris: cam1, cam2, pie2, roo, sav2

Amara bifrons: roo

Amara apricaria: roo

Amara aulica: pie1

Chlaenius vestitus: roo

Oodes helopioides: cam1, cam2

Badister bullatus: pie1, sav2

Odacantha melanura: cam1

Demetrias atricapillus: pie2, roo

Demetrias imperialis: cam1, cam2

Dromius quadrimaculatus: bob

Paradromius linearis: bob, pie1, pie2

Caladromius spilotus: cam2

Syntomus foveatus: pie1

Syntomus truncatellus: pie2

LEIODIDAE s.l. – truffelkevers

Leiodes pallens: roo

Een zeldzame soort van kale bodems.

Liocyrtusa minuta: roo

Liocyrtusa vittata: roo

Agathidium atrum: sav2

Agathidium laevigatum: sav2

HYDRAENIDAE

Hydraena assimilis: cam1

Een vrij zeldzame soort die vooral in Zuid-Limburg langs bergbeekjes en kwelmoerassen kan worden aangetroffen.

Ochthebius bicolon: euv, par2

Ochthebius minimus: cam1, roo

PTILIIDAE

Nossidium pilosellum: sav2

Slechts bekend van Zuid-Limburg.

Ptenidium intermedium: euv

Ptenidium fuscicorne: cam1, euv

Acrotrichis intermedia: sav2

Acrotrichis atomaria: pie1, roo, sav2

Acrotrichis sitkaensis: cam1, roo

SCYDMAENIDAE

Cephennium thoracicum: sav2

Cephennium gallicum: sav2

Deze soort wordt in Nederland alleen aangetroffen ten zuiden van de lijn Schiedam, Breda, Spaubeek (Vorst 1997).

Neuraphes elongatulus: sav2

Euconnus hirticollis: par2

Scydmaenus perrisii: cam2

Een zeldzame bewoner van vermolmd hout en boomholtes, die alleen in Zuid-Limburg is aangetroffen (Vorst 1997).

SILPHIDAE – aaskevers

Silpha tristis: pie1

STAPHYLINIDAE – kortschildkevers

Omalium rivulare: euv, sav2

Xylodromus testaceus: sav2

Een zeldzame soort.

Lesteva punctata: euv

Lesteva sicula heeri: cam1, cam2, par1

Lesteva longoelytrata: cam3

Lesteva monticola: cam3

Lesteva pubescens: cam3, euv

Anthophagus praeustus: euv, par2

Megarhynchus prosseni: roo

Proteinus laevigatus: euv

Micropeplus staphylinoides: sav2

Een zeer zeldzame soort die uit Nederland

alleen bekend was van vijf vondsten uit Zuid-Limburg (Beenen 1983, Sterrenburg 1992).

Drie exemplaren werden gezeefd uit strooisel in een hellingbos met een leembodem. Er zijn recent ook enkele waarnemingen buiten Zuid-Limburg bekend geworden.

Euplectus karstenii: cam2

Bryaxis bulbifer: cam1

Rybaxis longicornis: cam1

Brachygluta fossulata: sav2

Fagniezia impressa: cam1

Ochtheophilus flexuosus: par2

Bewoner van beekoeveren in het zuiden en oosten van het land.

Ochtheophilus omalinus: par2

Bewoner van beekoeveren, slechts bekend van Limburg.

Thinodromus arcuatus: euv, par2

Carpelimus bilineatus: euv, (roo)

² *Carpelimus similis*: euv

Deze soort werd als nieuw voor de fauna gemeld door Vorst (2003), onder andere op basis van materiaal uit de provincie Limburg. Een deel hiervan is verzameld tijdens de zomerbijeenkomsten te Hunsel (Cuppen et al. 2000) en Herkenbosch (Cuppen et al. 2003a) en wordt in de verslagen gemeld onder *Carpelimus* sp. De soort bewoont zandige oevers van grotere beken en rivieren en is hier niet echt zeldzaam.

Carpelimus rivularis: cam1, euv, (par2), roo

Carpelimus impressus: cam1

Carpelimus corticinus: cam1, roo, par2

Carpelimus manchuricus subtilicornis: euv, par2

Carpelimus despectus: roo

Een zeldzame oeverbewoner.

Carpelimus gracilis: roo

Carpelimus elongatulus: euv, par2

Anotylus rugosus: roo

Anotylus inustus: roo

Anotylus sculpturatus: cam2, euv, pie2, roo

Anotylus nitidulus: euv, roo

Kwam vroeger verspreid door het gehele land voor. Leek lange tijd verdwenen te zijn maar er zijn recent weer diverse waarnemingen uit het zuiden van het land.

Anotylus complanatus: pie2

Anotylus tetracaratus: euv, pie1, pie2, roo

Platystethus arenarius: pie2, roo

Platystethus cornutus: roo

² *Platystethus degener*: roo

Deze zuidelijke soort wordt door Vorst (2003) onder andere uit Limburg gemeld van oevers van grindplassen langs de Grensmaas. De soort is lange tijd niet onderscheiden van de zustersoort *P. comutus*. Twee mannetjes en een vrouwtje werden na heftige regenval verzameld in een ondiepe laagte met kleibodem in de mergelgroeve 't Rooth.

Platystethus alutaceus: roo

Platystethus capito: roo

De eerste waarneming sinds 1920, een zeer zeldzame soort.

Platystethus nitens: roo

Bledius defensus: cam1, par2

Een zeldzame oeverbewoner die alleen uit Zuid-Limburg bekend is.

² Bledius filipes: par2, roo

Deze soort, die lastig te onderscheiden is van enkele ander *Bledius*-soorten, werd als nieuw voor de Nederlandse fauna gemeld door Vorst (2003), voornamelijk uit de provincie Limburg. In het verslag van de zomerbijeenkomst te Herkenbosch (Cuppen et al. 2003a) staan enkele vondsten van deze soort gemeld als *Bledius cf pallipes*.

Bledius longulus: roo

Bledius gallicus: roo

Bledius crassicolis: par2, roo

Deze oeverbewoner is recent alleen waargenomen in Zuid-Limburg en de omgeving van Nijmegen.

Bledius nanus: roo

De eerste vondst sinds 1954 van deze oeverbewonende soort die slechts van Zuid-Limburg bekend is.

Bledius erraticus: roo

Een zeer zeldzame soort.

Stenus comma: roo

Stenus guttula: par2, roo

Stenus junco: cam1

Stenus clavicornis: (pie2), roo

Stenus providus: roo, (vijl5)

Stenus bimaculatus: roo

Stenus boops: cam1, euv, roo

Stenus incrassatus: roo

Stenus canaliculatus: roo

Stenus pusillus: euv, par2, roo

³ Stenus contumax: roo

Deze pas in 1994 beschreven soort werd voor het eerst gemeld uit Nederland door Vorst (2004), onder andere van aanspoelsel langs de Maas te Grevenbicht.

Stenus brunnipes: roo

Stenus latifrons: cam1

Stenus tarsalis: cam1, roo

Stenus cicindeloides: cam1, roo

Stenus flavipes: cam1

Stenus nitidiusculus: cam1, cam3

Stenus picipennis: cam1, roo

Stenus bifoveolatus: cam1

Stenus impressus: vijl5

Stenus ochropus: pie1

De vermelding van deze soort in Brakman (1966) voor andere provincies dan Limburg blijkt te berusten op foutieve determinaties (Vorst 2004). De soort lijkt beperkt tot kalkgraslanden in Zuid-Limburg.

⁴ Stenus ossium: pie1

Werd voor het eerst gemeld uit Limburg door Van Stuivenberg (1997), gebaseerd op materiaal uit Bunde van 1887. Dit materiaal kon door Vorst (2004) echter niet teruggevonden worden in de collectie van Naturalis. Tijdens de zomerbijeenkomst werd een vrouwtje gezeefd uit mos van een kalkgrasland op de Sint Pietersberg.

Euaesthetus ruficapillus: cam1, cam2

Paederus fuscipes: cam1, cam2, roo

Paederus riparius: cam1, cam2

Paederus littoralis: pie2

Rugilus erichsoni: cam2

Medon brunneus: sav2

Veel materiaal van deze soort in de Nederlandse collecties bleek foutief gedetermineerd te zijn (Vorst 2004). De soort lijkt beperkt tot hellingbossen in Zuid-Limburg en bij Nijmegen. In het Savelsbosch werd *M. brunneus* gezeefd uit bodemmateriaal.

Scopaeus laevigatus: roo

Scopaeus sulcicollis: roo

Lathrobium multipunctum: cam2, roo

Lathrobium volgense: cam2

Lathrobium brunnipes: par2

Neobisnius villosulus: roo

Erichsonius signaticornis: euv, roo

Philonthus fumarius: cam1

Philonthus carbonarius: roo

Philonthus varians: roo

Philonthus fimetarius: roo

Philonthus quisquiliarius: cam1

Philonthus rubripennis: roo

Gabrius splendidulus: sav2, vijl5

Gabrius piliger: roo

Gabrius nigrutilus: roo

Gabrius breviventer: roo

Gabrius subnigrutilus: roo

Ocypus olens: pie1, roo

Quedius cruentus: sav2, vijl3

Quedius tristis: roo

Quedius maurorufus: (euv), vijl5

^{Li} *Quedius schatzmayri: pie1, roo*

Quedius semiobscurus: pie1

Quedius nitipennis: roo

Othius myrmecophilus: sav2

Gyrophypnus liebei: roo

Gyrophypnus fracticornis: roo

Gyrophypnus angustatus: roo

Xantholinus semirufus: roo

Xantholinus longiventris: roo

Phloeocharis subtilissima: vijl5

⁹⁹ *Mycetoporus clavicornis: sav2*

Tachinus signatus: roo

Tachinus laticollis: vijl5

Tachyporus nitidulus: pie2

Tachyporus obtusus: euv

Tachyporus solutus: sav2

Tachyporus hypnorum: par2, pie2

Tachyporus chrysomelinus: roo

Tachyporus dispar: par2

Tachyporus atriceps: pie1

Sepedophilus testaceus: pie1

Habrocerus capillicornis: sav2

Deinopsis erosa: cam1

Myllaena intermedia: roo

Myllaena elongata: euv

Myllaena brevicornis: euv

Myllaena infuscata: roo

Oligota pusillima: pie2

Cypha sp.: cam2

Gyrophæna gentilis: cam3

Gyrophæna minima: cam3

⁹⁹ *Gyrophæna joyioides: cam3*

Leptusa pulchella: sav2

Euryusa optabilis: cam2

Bolitochara obliqua: cam3, sav2

Bolitochara bella: pie1

Falagria sulcatula: par2

Falagrioma thoracica: pie1, roo

Een schaarse soort met weinig recente waarnemingen.

Tachyusa constricta: par2

Gnypeta rubrior: roo

Aloconota insecta: par2

Amischa analis: par2, roo

Amischa cf nigrofusca: roo

Amischa forcipata: roo

Nehemitropia lividipennis: roo

Alaobia scapularis: roo

Zeer weinig verzamelde soort.

Atheta sp.: vijl5

Atheta elongatula: cam1, euv, roo

Atheta malleus: roo

Atheta volans: cam1, roo

Atheta palustris: roo

Atheta luteipes: roo

Atheta occulta: pie2

Atheta pittionii: pie2

Een zeldzame soort die voornamelijk uit Limburg bekend is.

Atheta indubia: pie2

Atheta sodalis: sav2

Atheta gagatina: pie2

Atheta orphana: sav2

Atheta fungi: euv

⁹⁹ *Atheta amplipennis: euv*

Atheta nigra: pie2

Atheta celata: pie2, roo

Atheta laticollis: pie2

Atheta ravilla: pie2

Atheta crassicornis: pie2

Atheta atramentaria: euv, roo

Atheta longicornis: roo

Acrotona exigua: roo

Acrotona obfuscata: euv

Acrotona aterrima: roo

Acrotona parvula: pie2

⁹⁹ *Alianta incana: cam1*

Pachnida nigella: cam1

Drusilla canaliculata: pie1, roo

Phloeopora teres: sav2

⁹⁹ *Parocysa rubicunda: par2*

Een zeldzame bewoner van beekoevers.

Parocysa longitarsis: euv, par2, roo

Amarochara bonnairei: sav2

Zeer zeldzame soort.

Amarochara forticornis: roo

Ocalea picata: euv

Ocalea rivularis: euv, par2

Deubelia picina: cam1

Ocyusa maura: cam1

Oxyopoda opaca: cam3, roo

Oxyopoda brevicornis: roo

Oxyopoda exoleta: roo

Aleochara curtula: pie1

Aleochara lanuginosa: pie2, roo

Aleochara bipustulata: roo

Scaphisoma agaricinum: elz, pie1

Scaphisoma assimile: euv

LUCANIDAE – vliegende herten

Dorcus parallelipipedus: cam2, elz, pie1, roo, vijl7

Sinodendron cylindricum: sav2

GEOTRUPIDAE

Geotrupes spiniger: roo
Geotrupes stercorarius: sav2, vijl5
Geotrupes stercorosus: sav2

SCARABAEIDAE – bladsprietkevers

Onthophagus sp.: pie1, pie2, roo
Onthophagus similis: roo
Onthophagus coenobita: roo
Oxyomus sylvestris: roo
Aphodius fossor: roo
Aphodius rufipes: roo
Aphodius pusillus: pie2
Aphodius foetens: roo
Aphodius ater: roo
Aphodius granarius: roo
Psammodytes asper: roo
Rhyssalus germanus: roo
Amphimallon solstitialis: pie1
Phyllopertha horticola: vijl5
Hoplia philanthus: roo
Trichius zonatus: euv, pie1

HELOPHORIDAE

Helophorus nubilus: roo
Helophorus grandis: cam1, roo
Helophorus aquaticus: cam1, roo
Is niet zeldzaam in haar Nederlandse verspreidingsgebied: Midden- en Zuid-Limburg.
Helophorus aequalis: roo
Helophorus arvernensis: par2
Helophorus brevipalpis: roo
Helophorus obscurus: cam1, euv, par2, roo
Helophorus granularis: roo
Helophorus minutus: cam1, roo
Helophorus griseus: roo

HYDROCHIDAE

Hydrochus crenatus: cam1

HYDROPHILIDAE – spinnende watertorren

Coelostoma orbiculare: cam1, cam2, roo
Sphaeridium scarabaeoides: roo
Cercyon ustulatus: cam1, euv, roo
Cercyon obsoletus: roo
Cercyon impressus: roo
Cercyon haemorrhoidalis: roo
Cercyon melanocephalus: pie2, roo
Cercyon lateralis: roo
Cercyon unipunctatus: roo
Cercyon quisquilius: roo
Cercyon pygmaeus: cam3, pie2, roo
Cercyon tristis: cam1
Cercyon convexiusculus: cam1
Cercyon sternalis: cam1
Megasternum concinnum: cam1, cam3, euv, pie2, roo, sav2
Cryptopleurum minutum: roo
Hydrobius fuscipes: roo
Anacaena globulus: euv
Anacaena limbata: cam1, roo
Anacaena lutescens: cam1, roo
Laccobius striatulus: roo
Laccobius sinuatus: roo
Laccobius bipunctatus: cam1, roo

Laccobius minutus: cam1, roo
Helochares lividus: cam1, roo
Enochrus testaceus: roo
Enochrus affinis: cam1
Enochrus coarctatus: cam1, roo
Cymbiodyta marginellus: cam1
Chaetarthria seminulum: cam1
Chaetarthria similis: par2, roo
Deze pioniersoort werd door Vorst & Cuppen (2003) voor het eerst gemeld uit Nederland van de oevers van de Roer. De soort blijkt in het zuidoosten van Nederland vrij gewoon te zijn aan oevers van zand-, klei-, mergel- en grindgroeven en van grotere berg- en laaglandbeken.

HISTERIDAE – spiegelkevers

Plegaderus vulneratus: vijl4
Carcinops pumilio: roo
Paromalus flavicornis: elz, sav2
Paromalus parallelepipedus: bob, vijl4
Margarinotus carbonarius: roo

SCIRTIDAE – moerasweekschilden

⁵ *Elodes elongata*: cam1, roo
Beide vindplaatsen worden genoemd in de publicatie van Drost (2008) waarin *Elodes elongata* voor het eerst uit Nederland gemeld wordt. Vrijwel alle Nederlandse vindplaatsen komen uit Limburg en betreffen voornamelijk oevers van snelstromende, beschaduwde bergbeekjes.
Elodes minuta: cam3
Cyphon coarctatus: cam1, cam2, cam3
Cyphon palustris: cam3
Een zeldzame soort die voornamelijk wordt aangetroffen langs stromende wateren.
Cyphon variabilis: cam1
Cyphon laevipennis: cam1
Scirtes hemisphaericus: cam1, roo

BUPRESTIDAE – prachtkevers

⁶ *Anthaxia salicis*: pie2
De eerste Nederlandse waarnemingen van deze prachtkever stammen uit 1989 en 1990 toen twee exemplaren werden verzameld uit bloemen van Rosa (roos) op de Wrakelberg bij Colmont (Van Aartsen & Heijerman 1992). Nu werden wederom twee exemplaren gesleept van een kalkgrasland op de Sint Pietersberg.
Anthaxia nitidula: pie2, vijl2
Agrilus laticornis: pie1
Agrilus angustulus: pie2
Agrilus viridis: pie1
Agrilus sinuatus: cam2

BYRRHIDAE – pillenkevers

Simplocaria semistriata: roo
Morychus aeneus: roo
Cytilus sericeus: roo
Chaetophora spinosa: roo
⁷ *Curimopsis setigera*: cam1, roo
Werd pas onlangs na een revisie van het genus *Curimopsis* door Vorst (2008) aan de Nederlandse lijst toegevoegd. De soort was eertijds gedetermineerd als *C. paleata* of *C. nigrita*. Er zijn waarnemingen bekend uit zeven

provincies, maar recente vondsten zijn er alleen in Oostvoorne en Zuid-Limburg.

ELMIDAE

Elmis sp.: euv

DRYOPIDAE – beekkevers

Dryops ernesti: euv, par2
Dryops luridus: cam1, roo

LIMNICHIDAE

Limnichus sericeus: cam1, par2, roo

HETEROCERIDAE – oevergraafkevers

Heterocerus marginatus: cam1, par2

EUCNEMIDAE

^{Li} *Microrhagus lepidus*: sav2
Deze zeer zeldzame soort werd voor het eerst uit Nederland gemeld door Schilthuizen (1988).

THROSCIDAE

Trixagus dermestoides: sav2, vijl5

ELATERIDAE – kniptorren

Ampedus balteatus: vijl5
Agriotes pallidulus: pie1, sav2
Agriotes acuminatus: cam2, cam3
Agriotes gallicus: pie2
Een schaarse soort van graslanden
Agriotes ustulatus: pie2
Deze vroeger wijd verspreid voorkomende soort is tegenwoordig zeldzaam.
Agriotes obscurus: cam1, cam2, par2
Agriotes sputator: pie2
Adrastus pallens: cam1, par2, pie2, roo
Adrastus rachifer: (pie1), pie2, roo, sav2
Agrypnus murinus: pie2, roo
Selatosomus latus: pie1
Denticollis linearis: pie2
Kibunea minuta: pie1
Hemicrepidius niger: cam1, cam2, roo
Athous haemorrhoidalis: cam3, vijl5
Athous vittatus: sav2
Athous subfuscus: cam3, vijl5
Athous bicolor: cam3, pie1, pie2

DRILIDAE

Drilus flavescens: pie2

OMALISIDAE

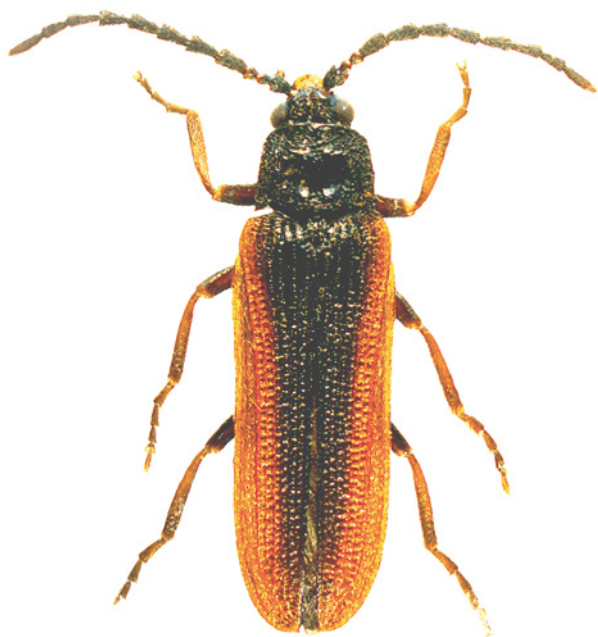
Omalisus fontisbellaquaei: cam3, sav2, vijl4, vijl5
Deze opvallende kever (figuur 9) is in haar verspreiding vrijwel beperkt tot Zuid-Limburg.

LAMPYRIDAE

Lampyrus noctiluca: cam1, sav2
Phosphaneus hemipterus: sav2

CANTHARIDAE – soldaatjes

Cantharis fulvicollis: cam1, cam2, cam3, elz, (pla), sav2
Cantharis lateralis: pie1
Cantharis livida: roo

9. De kever *Omalius fontisbellaquaei* komt vrijwel alleen in Zuid-Limburg voor. Foto: Bas Drost.

9. The beetle *Omalius fontisbellaquaei* is nearly restricted to Zuid-Limburg.

Cantharis rufa: cam1, cam2, vjic
Cantharis cryptica: (cam1), euv
Cantharis pallida: (cam1), cam2, (cam3), euv, roo, (vaa2)
Rhagonycha fulva: pie2, sav2
Rhagonycha testacea: cam1, cam3
Silis ruficollis: cam1, cam2
Malthinus punctatus: cam3, elz
Malthinus cf. seripunctatus: sav2
Malthinus balteatus: cam2
Malthodes sp.: cam3

BOSTRICHIDAE

^{Li} *Lyctus brunneus*: elz

ANOBIIDAE – klopkevers

Hedobia imperialis: pie1, sav2
Ptinus rufipes: euv, pie1, cam2, cam3
Dryophilus pusillus: bob, pie1
Ochina ptnoides: bob, pie2, sav2
 Leeft monofaag op klimop (*Hedera helix*).
Xestobium plumbeum: pie1, pie2
Xestobium rufovillosum: vjl2
Stegobium paniceum: elz, cam3
Anobium punctatum: pie1, sav2
^{Li} *Anobium inexpectatum*: bob, pie2, sav2
 Ook deze soort leeft monofaag op klimop.
Anobium nitidum: bob, cam2
Anobium fulvicorne: cam3, pie1, sav2, vjl5
Anobium denticolle: pie2
Ptilinus pectinicornis: cam2, elz, sav2, vjl5

TROGOSSITIDAE

Nemosoma elongatum: vjl4

CLERIDAE – bonte kevers

Thanasimus formicarius: vjl4, vjl5

MELYRIDAE

Dasytes plumbeus: bob, cam1, cam2, cam3, elz, euv, par1, pie1, pie2, sav2, vaa2, vjl5
Dolichosoma lineare: pie2
Charopus pallipes: pie1, pie2, roo

Malachius bipustulatus: cam1, cam2, cam3, pie1, pie2, sav2, vjl5
Cerapheles terminatus: cam1
Sphinginus lobatus: cam2
 Deze zeldzaamheid werd geklopt van fruitbomen in de hoogstamboomgaard te Bellet.
Axinotarsus ruficollis: pie2
Axinotarsus marginalis: cam1, pie1, pie2

KATERETIDAE

Kateretes pedicularius: cam1, cam3, pie2
Kateretes rufilabris: cam1
Brachypterus urticae: cam1, cam3, elz, euv, par2, pie2, sav2, vaa2, vjic, vjl5
Brachypterus glaber: cam1, cam3, elz, pie2, vaa2, vjic
Brachypterolus pulicarius: pie2
Brachypterolus linariae: pie2

NITIDULIDAE

⁸ *Epuraea melanocephala*: elz, euv, sav2
 Deze soort werd door Schilthuisen (1982) als nieuw voor de fauna gemeld van een bloeiend *Linaria vulgaris* (vlaskbekje) te Oostvoorne. Later ook gevonden in het Schuitwater te Limburg in boomzwammen in een elzenbroekbos (Cuppen et al. 2003b) en van enkele andere vindplaatsen.
Epuraea pallescens: euv, pie2
Meligethes coracinus: pie2
Meligethes coerulovirens: cam1
Meligethes aeneus: cam1, cam2, cam3, elz, euv, pie1, pie2, roo, sav2
Meligethes viridescens: cam3, sav2
Meligethes difficilis: elz
Meligethes obscurus: sav2
Meligethes lugubris: pie1, pie2
Meligethes gagathinus: cam1
Meligethes carinulatus: pie1, pie2
Meligethes nigrescens: pie2
Cychramus luteus: sav2
Cryptarcha strigata: vjl1, vjl3

MONOTOMIDAE

Rhizophagus ferrugineus: vjl3
Rhizophagus dispar: sav2
Rhizophagus bipustulatus: bob, sav2, vjl4

SILVANIDAE

Silvanus bidentatus: vjl3
Silvanus unidentatus: sav2
Uleiota planata: sav2, vjl4, vjl5

LAEMOPHLOEIDAE

Placonotus testaceus: sav2

PHALACRIDAE

Olibrus affinis: pie2
Olibrus liquidus: cam1, pie2, roo
Stilbus testaceus: pie2

CRYPTOPHAGIDAE

Telmatophilus typhae: cam1, cam2, par2, roo
Cryptophagus fuscicornis: cam2
 Een zeer zeldzame bewoner van boomholtes, die hier verzameld werd in een holle fruitboom.
Cryptophagus reflexus (= *pallidus* auct.): sav2
Cryptophagus punctipennis (= *pilosus* auct.): sav2
Antherophagus pallens (L.) nec auct. (= *nigricornis* F.): pie2
Caenoscelis ferruginea: cam2
Atomaria fuscata: cam1
Atomaria lewisi: pie2, roo
Atomaria gutta: par2
 Een tegenwoordig zeldzame graslandsoort.
Atomaria mesomela: cam1
Atomaria rubella: pie2
Atomaria testacea: pie2
Atomaria nigrirostris: par2, roo
Atomaria linearis: euv, par2, roo, sav2
Ootypus globosus: roo

EROTYLIDAE

Tritoma bipustulata: elz
Triplax russica: sav2

BYTURIDAE – frambozentorren

Byturus tomentosus: sav2, vjl5
Byturus ochraceus: cam3, euv, pi1, roo, sav2

BIPHYLIDAE

Biphyllus lunatus: vjl6

CERYLONIDAE

Cerylon fagi: sav2
 Een zeldzame xylofietrische soort die in haar verspreiding vrijwel tot Zuid-Limburg beperkt is.
Cerylon histeroideus: cam2, elz, sav2, vjl5
Cerylon ferrugineum: sav2

ENDOMYCHIDAE

^{Li} *Symbiotes gibberosus*: cam2, pie1
 Een zeer zeldzame xylofietrische soort die recent alleen bekend is uit Utrecht. Mogelijk breidt de soort zich uit.
Endomychus coccineus: pie1

COCCINELLIDAE – lieveheersbeestjes

Henosepilachna argus: vjic
Subcoccinella vigintiquatuorpunctata: cam1
Coccidula scutellata: roo
Coccidula rufa: cam1, cam2, elz, par2, roo
Rhyzobius litura: euv, pie1, vjic
Rhyzobius chrysomeloides: cam2
Scymnus mimulus: (pie2), roo
Scymnus rubromaculatus: pie2
Scymnus haemorrhoidalis: cam1, roo
Platynaspis luteorubra: pie2, roo
Exochomus quadripustulatus: cam2, sav2
Anisosticta novemdecimpunctata: cam1, cam2
Tytthaspis sedecimpunctata: cam1, cam2, pie2, roo
Adalia decempunctata: vjil5
Adalia bipunctata: euv, vaa1, vaa2, vjic
Coccinella septempunctata: cam1, cam2, elz, euv, pie1, pie2, roo, vaa2, vjic, vjil5
⁹ *Harmonia axyridis*: bob, cam1, cam2, elz, euv, pie1, pie2, sav2, vaa1, vaa2, vjic, vjil5
Het inmiddels berucht geworden veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje werd voor het eerst gemeld uit Nederland in 2004, met daar-bij één vindplaats in Limburg te Milsbeek (Cuppen et al. 2004). Inmiddels het meest algemene lieveheersbeestje van Nederland en een extreem voorbeeld van een invasieve soort.
Calvia decemguttata: euv
Calvia quatuordecimpunctata: cam2, elz, sav2
Propylea quatuordecimpunctata: cam1, cam2, euv, par1, pie1, pie2, roo, sav2, vjil5
Anatis ocellata: vjil4
Halyzia sedecimguttata: cam2, cam3
Psyllobora vigintiduopunctata: elz, pie1, sav2

CORYLOPHIDAE

¹⁴ *Clypastraea nana*: cam2, cam3
Sericoderus lateralis: pie2, vjil5
Orthoperus sp.: vjil4, vjil5

CORTICARIIDAE

Latridius hirtus: sav2
Enicmus cf *brevicornis*: sav2
Enicmus transversus: pie2
Enicmus histrio: sav2
Cartodere bifasciata: euv, pie1, pie2, sav2
Cartodere nodifer: elz, pie2, sav2, vjil5
Stephostethus lardarius: euv, sav2
Corticaria sp.: vjil5
Corticarina fuscata: pie2, roo
Corticaria gibbosa: cam1, cam2, pie1, pie2, sav2

¹⁰ *Melanophthalma suturalis*: cam1

Het genus *Melanophthalma* wordt in de verslagen van de zomerbijeenkomsten te Hunsel (Cuppen et al. 2000) en Herkenbosch (Cuppen et al. 2003a) gemeld. De (recente) Nederlandse vondsten van dit genus werden bewerkt door Cuppen & Vorst (2006). Bovengenoemd materiaal behoorde tot de soort *M. suturalis*, die nu werd gevonden bij het verzamelen van waterkevers en het onder water trappen van oevervegetatie (pollen) in een plas-dras grasland langs de Geul. Een karakteristieke vindplaats voor deze soort.

MYCETOPHAGIDAE

Litargus connexus: elz, sav2

CIIDAE

Cis sp.: cam2, vjil5
Cis setiger: pie2, sav2

TETRATOMIDAE

Tetratoma ancora: sav2

MORDELLIDAE

Variimorda villosa: pie1
Mordella holomelaena: vjil5
Mordellistena sp.: euv, pie1, pie2, roo, sav2
¹⁴ *Mordellistena weisei*: pie2, (sav2)
Mordellistena pumila: pie1, (pie2)
Mordellistena acuticollis: pie2
Mordellochroa abdominalis: vjil5

COLYDIIDAE

Synchita humeralis: bob, pie2, sav2
Bitoma crenata: sav2, vjil5

TENEBRIONIDAE – zwartlijven

Lagria hirta: sav2, vjil5
Lagria atripes: vjil5
Diaperis boleti: sav2, vjil4
Scaphidema metallicum: pie2, sav2
Corticeus unicolor: bob, sav2, vjil4, vjil5
Isomira murina: pie2
Mycetochara linearis: cam2, elz

OEDEMERIDAE

Oedemera nobilis: cam1, cam2, elz, pie1, pie2, roo, sav2, vjil5
Oedemera virescens: cam1
Oedemera lurida: cam1, cam2, pie1, pie2, roo, sav2

PYROCHROIDAE – vuurkevers

Pyrochroa coccinea: cam3

SALPINGIDAE

⁹⁹ *Lissodema cursor*: bob, sav2
Lissodema denticolle: bob, elz
Vincenzellus ruficollis: sav2
Salpingus planirostris: cam2, sav2

SCRAPTIIDAE

Scraptia fuscata: cam2
De eerste vondst sinds 1956 van deze xylodetrische soort, hier gezeefd uit een holle fruitboom.
Anaspis lurida: cam3, sav2
Anaspis frontalis: cam3, euv, pie2, sav2
Anaspis maculata: cam3, euv, pie1, pie2
Anaspis thoracica: cam2
Anaspis pulicaria: cam1, euv, pie2, sav2
Deze soort is buiten Limburg zeer schaars.
Anaspis regimbarti: cam3
Anaspis rufilabris: els, euv
Anaspis costai: cam3, sav2
Is recent slechts bekend uit Limburg.
Anaspis flava: pie2, sav2

CERAMBYCIDAE – boktorren

Grammoptera ruficornis: cam2, cam3, euv, pie1, pie2, sav2, vjil3, vjil5
Alosterna tabacicolor: cam3, pie1, vjil4
Leptura maculata: bob, cam2, cam3, pie2, sav2, vjil2
Pseudovadonia livida: cam1, cam2, pie1, pie2, sav2, vjic, vjil5
Corymbia fulva: cam2, pie1, pie2
Pachytodes cerambyciformis: vjil2
Stenurella melanura: pie1, pie2, roo, sav2, vjil5
Obrium brunneum: vjil4
Molorchus umbellatarum: cam2, pie1, pie2
Een zeer zeldzame boktor. De laatste vondsten stammen nog uit de tijd van Everts, dus bijna een eeuw geleden.
Stenopterus rufus: cam2, pie2
Hylotrupes bajulus: vjil5
Phymatodes testaceus: vjil3
Clytus arietis: vjil2
Pogonocherus hispidus: bob, sav2
Leipus nebulosus: bob
Agapanthia villosa: cam1, cam2, pie1, sav2, vjil2
Phytoecia cylindrica: euv, pie1
Deze soort is in Nederland alleen bekend uit de provincie Limburg.
Tetrops praeustus: cam2

CHRYSOMELIDAE – bladkevers

Bruchus loti: pie2
Bruchus atomarius: cam2
Bruchus rufimanus: pie2
Een zeldzame soort.
¹¹ *Bruchus affinis*: pie1, pie2
Een zeldzame soort van kalkgrashellingen die voor het eerst uit Nederland werd gemeld door Brakman (1968) van Epen. De vindplaats op de Sint Pietersberg sluit aan op Belgische vindplaatsen bij Ternaaien.
Bruchus luteicornis: pie2, sav2
Bruchidius varius: pie1, pie2, sav2
Deze waarschijnlijk op *Trifolium*-soorten (klover) levende kever werd in 1996 voor het eerst uit Nederland gemeld door Sterrenburg van de vindplaats Cottessen, daarna ook van diverse plaatsen in het Roerdal (Cuppen et al. 2003a).
Bruchidius villosus: sav2, vjil5
Donacia versicolore: cam1
Donacia marginata: cam1
Donacia vulgaris: roo
Donacia simplex: cam1, cam2
Donacia cinerea: roo
Plateumaris sericea: cam1, cam2
Plateumaris consimilis: cam1, cam2
Oulema gallaeciana: cam1, cam2, pie1, pie2, roo, sav2, vjil6
Oulema melanopus: cam1, cam2, (roo)
¹² *Oulema duftschmidi*: cam1, pie1, pie2, sav2
De mannetjes van *O. duftschmidi* en *O. melanopus* zijn goed te onderscheiden op basis van de flagel in de scleriet van de penis, de vrouwtjes op basis van de spermatheca. Voor Nederland werd *O. duftschmidi* voor het eerst gemeld in 1992, onder andere uit Limburg (Beenen &

Winkelman 1992).

Crioceris asparagi: pie1

Lilioceris merdigera: sav2

Labidostomis longimana: pie1, pie2, roo

Een zeldzame soort die in haar verspreiding beperkt is tot Limburg.

Cryptocephalus aureolus: pie1

Deze zeldzame soort werd gesleept in een kalkgrasland.

Cryptocephalus moraei: cam1, pie1, pie2, roo, sav2, vijl6

Cryptocephalus vittatus: pie1, pie2, roo

Cryptocephalus ocellatus: roo

Leptinotarsa decemlineata: vijl6

Chrysolina herbacea: cam1

In haar verspreiding beperkt tot de provincie Limburg.

Chrysolina fastuosa: cam1, cam2, euv, sav2, vjc, vijl4, vijl5

Chrysolina polita: cam1, cam2, pie1, roo

Chrysolina sturmi: par2

Chrysolina varians: bob, pie1, pie2

Chrysolina hyperici: pie1, pie2

Chrysolina marginata: pie1

Deze soort werd ongeveer 100 jaar geleden voor het laatst gevonden op de Sint Pietersberg (Beenen 2008).

Gastrophysa polygoni: pie1

Gastrophysa viridula: cam1, pie, vjc, vijl7

Phaedon cochleariae: cam1, cam2

Phaedon armoraciae: roo

Hydrotassa glabra: cam1

Hydrotassa marginella: cam1, cam2

Plagioderma versicolora: cam3

Gonioctena olivacea: vijl5

Phratora vitellinae: cam1

Galerucella pusilla: cam2

Galeruca tanacetii: pie2, roo

Galeruca pomonae: pie1

Deze eertijds op de zandgronden wijd verbreide soort is na 1950 slechts bekend uit Zuid-Limburg en van een vondst uit de duinen te Bloemendaal (Beenen et al. 2006).

Phyllotreta nemorum: cam1, pie2, roo

Phyllotreta undulata: cam2, elz, euv, pie1, roo

Phyllotreta ochripes: euv

Phyllotreta atra: cam2, pie2

Phyllotreta punctulata: pie1

Phyllotreta consobrina: pie1

Phyllotreta consobrina en *P. punctulata* zijn beide recent alleen in Limburg aangetroffen.

Aphthona nonstriata: cam1, cam2

Longitarsus succineus: pie1

Longitarsus melanocephalus: pie1, pie2, roo

¹³*Longitarsus ballotae*: pie2

De eerste waarneming van deze *Longitarsus*-soort werd gedaan op 4 januari 2001 toen een exemplaar werd gezeefd uit strooisel aan de voet van een steilwand bij de Duivelsgrout op de Sint Pietersberg (Beenen & Winkelman 2002). Hier groeiden ook enkele exemplaren van de voedselplant *Marrubium vulgare* (malrove). Nu werd een exemplaar gesleept op dezelfde vindplaats.

Longitarsus luridus: sav2

¹¹*Altica lythri*: cam1, (roo)

Deze op *Epilobium hirsutum* (harig wilgenroosje) levende soort werd voor het eerst gemeld van een moerasje bij Cottessen (Brakman 1968), ongetwijfeld dezelfde vindplaats als de huidige. De soort is overigens niet zeldzaam in geheel Nederland.

Hermaphysa mercurialis: sav2

Deze soort is alleen bekend uit Limburg en leeft op *Mercurialis perennis* (overblijvend bingelkruid).

Neocrepidodera transversa: pie2

Neocrepidodera ferruginea: cam2, elz, roo, vjc

Hippuriphila modeeri: cam1, roo

Crepidodera fulvicornis: bob, sav2

Crepidodera aurata: cam1, euv, sav2

Crepidodera plutus: euv

Epitrix pubescens: cam1, cam2, roo

Podagrica fuscicornis: gro, pie1, pie2, vjc

Een vrij zeldzame soort die leeft op *Malva* spp. (kaasjeskruid) en *Alcea rosea* (stokroos).

Chaetocnema mannerheimii: cam1

Chaetocnema arida: cam2

Chaetocnema hortensis: euv, roo

Sphaeroderma testaceum: pie2, roo, sav2

Sphaeroderma rubidium: cam2, pie1, pie2, roo

Psylliodes affinis: cam2

Psylliodes chrysocephalus: cam2

Psylliodes napi: cam1

Psylliodes dulcamare: euv

Cassida viridis: cam1, cam2

Cassida vibex: pie2, pla

Cassida rubiginosa: cam2, pie2, roo

Cassida stigmatica: pie1

Cassida denticollis: pie1, pie2

ANTHRIBIDAE

Bruchela suturalis: pie2

Bruchela rufipes: pie2

Platyrhinus resinosus: vijl6

Rhaphitropis marchicus: cam2

Platystomos albinus: sav2

Choragus sheppardi: bob, sav2

RHYNCHITIDAE

Neocoenorrhinus germanicus: cam3

Deporaus betulae: cam3

ATTELABIDAE

Apoderus coryli: vijl7

APIONIDAE – spitsmuisjes

Ceratopion onopordi: pie1, pie2

¹⁴*Ceratopion gibbirostre*: pie1, pie2, pla

Uit recent onderzoek is gebleken dat vrijwel alle vondsten van *C. carduorum* in werkelijkheid tot *C. gibbirostre* behoren (Heijerman & Alders 2001). Deze soort is zeer gewoon op distels van de genera *Carduus* en *Cirsium*.

Aspidapion radiolus: elz, pie1, pie2

Aspidapion aeneum: pie1, pie2

Kalcipion pallipes: sav2

Pseudapion rufirostre: elz, pie1

Malvapion malvae: elz, pie1

⁹⁹*Rhopalapion longirostre*: gro, pie1, vjc

Deze spitsmuis met een wel zeer lange snuit, bij de vrouwtjes is deze vrijwel net zo lang als de rest van het lichaam, werd in 1993 voor het eerst op *Alcea rosea* (stokroos) waargenomen in een tuin in Arnhem (Kuijper-Nannenga 1995).

Recent neem het aantal vondsten snel toe.

Protapion fulvipes: cam1, pie1, pie2, roo, sav2

Protapion nigritarse: pie2, roo

Protapion filirostre: roo

Protapion trifolii: cam1, pie1, pie2, pla, sav2

Protapion apricans: cam1, pie1, pie2

Protapion assimile: cam1, pie1, pie2

Perapion violaceum: cam2, pie1, pie2, pla

Perapion curtirostre: pie1, pie2

Catapion seniculus: pie2

Catapion pubescens: roo

Stenopterapion tenue: pie2

Ischnopterapion loti: pie1, pie2

Ischnopterapion virens: pie2

Oxystoma cracca: sav2

Eutrichapion viciae: pie2

Eutrichapion ervi: pie1

ERIRHINIDAE

Tanysphyrus lemnae: cam1, roo

Notaris acridula: cam3

CURCULIONIDAE – snuikevers

Otiorhynchus raucus: pie1, pie2, roo, sav2

Otiorhynchus singularis: sav2, vijl4

Otiorhynchus ovatus: elz, pie1, roo

¹⁵*Simo variegatus*: pie1

Bij een bewerking van het Nederlandse materiaal van het genus *Simo* bleken alle exemplaren te behoren tot *S. variegatus* en niet tot *S. hirticornis*, die als enige vertegenwoordiger op de lijst stond (Heijerman 2002). De soort lijkt in haar verspreiding beperkt tot Zuid-Limburg.

Caenopsis fissirostris: vijl4

Phyllobius viridearis: pie1, pie2

Phyllobius roboretanus: bob, pie1

Phyllobius pomaceus: euv, pie1, roo

Phyllobius argentatus: cam2

Phyllobius betulinus: pie1, pie2

Trachyploeus scabriculus: pie1

Trachyploeus asperatus: sav2

Polydrusus impar: vijl4

Een zeldzame snuitkever die in Nederland uitsluitend in Zuid-Limburg is waargenomen.

Polydrusus pallidus: vijl4

Polydrusus impressifrons: roo

Polydrusus tereticollis: vijl4

Polydrusus formosus: cam3, euv, pie1, sav2

Liophloeus tessulatus: bob, pie1, sav2

Barypeithes araneiformis: sav2

Barypeithes pellucidus: elz, euv, pie1, pie2, roo, sav2, vijl4, vijl5

Strophosoma melanogrammum: bob, sav2, vijl5

Strophosoma capitatum: sav2, vijl4

Barynotus obscurus: pie1, vijl4

Sitona cambricus: cam1

Sitona lineatus: pie1, pie2

Sitona suturalis: pie1

Sitona sulcifrons: pie1, pie2

10. De zeldzame snuitkever *Lixus angustatus* werd gevangen in het Bovenste Bosch. Foto: Theodoor Heijerman.

10. The rare Dutch weevil *Lixus angustatus* was captured in the Bovenste Bosch.

Sitona lepidus: cam1, pie1, pie2, roo

Sitona hispidulus: pie2, roo

Sitona cylindricollis: pie2

Sitona humeralis: pie2, roo

Tanymecus palliatus: pie1, pie2, pla, roo

¹⁶*Lixus angustatus*: bob

De eerste Nederlandse waarneming van deze soort (figuur 10) werd in 1990 gedaan door P. Poot (Heijerman, 1993). Er zijn slechts enkele waarnemingen bekend uit Limburg.

Larinus planus: cam1, cam2, pla

¹⁷*Larinus turbinatus*: cam3, pie1, pie2, pla

Een bewoner van *Cirsium*- en *Carduus*-soorten, die pas onlangs voor het eerst uit Nederland werd gemeld, onder andere uit Limburg waar het eerste exemplaar werd gesleept in het Savelsbosch (Heijerman 2007). De soort lijkt zich vrij snel uit te breiden.

Rhinocyllus conicus: pie1, pie2

Een zeldzame snuitkever die alleen uit Limburg bekend is.

Stereocorynes truncorum: cam3

Dorytomus longimanus: pie1

Dorytomus taeniatus: pie1

Tychius squamulatus: pie1

Tychius junceus: pie2, roo

Tychius picirostris: cam1, par2, pie1, pie2, roo

Tychius meliloti: pie1, pie2

Tychius pusillus: pie2

Sibinia cf. primita: roo

Anthonomus pedicularius: bob

Anthonomus rubi: pie1, pie2, sav2

Bradybatus fallax: sav2

Curculio glandium: cam3, pie1, sav2

Magdalis ruficornis: cam2

Magdalis flavicornis: cam3

Leiosoma deflexum: roo, sav2

Hypera zoilus: roo

Hypera meles: pie1

Hypera plantaginis: pie2

Hypera postica: pie1, pie2, pla, roo

Hypera nigrirostris: pie2

Kykliocalles roboris: cam2, pie2, sav2, vijl3.

vijl4

¹⁸*Acalles misellus*: pie2, sav2, vijl4

Soorten van het genus *Acalles* worden vaak gevonden door het afkloppen van jonge scheuten en opslag aan de voet van oude bomen van onder andere de genera *Tilia*, *Alnus*, *Fagus* en *Quercus*. Daarnaast kunnen ze gezeefd worden. *Acalles misellus* werd voor het eerst in Nederland verzameld in 1993 in het Savelsbosch (Heijerman 2004)

Ruteria hypocrita: sav2

Deze soort is alleen bekend van het Savelsbosch (Heijerman 2004).

Aulacobaris lepidii: roo

Aulacobaris picicornis: pie2

Limnobaris cf. dolorosa: cam1

Mononychus punctumalbum: cam1, cam2

Rhinoncus pericarpus: cam1, cam3, pie1, roo, vijl5

Coeliodes nana: pie1

Zacladus exiguus: pie1

Ceutorhynchus erysimi: pie1, pie2, sav2

Ceutorhynchus chalybaeus: pie2

⁹⁹*Ceutorhynchus sulcicollis*: pie1

Ceutorhynchus pallidactylus: pie1, roo

Ceutorhynchus cochleariae: cam1

Ceutorhynchus constrictus: pie1

Ceutorhynchus assimilis: bob

Ceutorhynchus typhae: cam1, pie2

Ceutorhynchus pyrrhorhynchus: pie1, roo

Parethelcus pollinaris: pie1

Glocianus distinctus: pie2

Glocianus punctiger: cam1, roo

Microplontus rugulosus: pie1

Hadroplontus trimaculatus: pie1

Trichosirocalus troglodytes: pie1, pie2

Trichosirocalus spumyi: pie1

Nedyus quadrimaculatus: bob, cam1, cam2, elz, euv, sav2, vaa2

Mecinus pyrastris: pie1, pie2, sav2

⁹⁹*Gymnetron pascuorum*: pie1, pie2

Gymnetron veronicae: cam1

Gymnetron antirrhini: pie2

Cleopomiarus graminis: pie2

Miarus campanulae: vijl2

Cionus alauda: cam1, cam2, pla, vijl2

Cionus tuberculosus: pie1, vijl5

Stereonychus fraxini: bob

Rhampus pulicarius: bob, pie1

Scolytus rugulosus: cam2

Scolytus intricatus: elz

Scolytus mali: cam2

Hylastes opacus: vijl4

11. De prachtkever *Anthaxia salicis* werd op de Sint Pietersberg gevonden. Foto: Theodoor Heijerman.

11. The pasture splendour beetle *Anthaxia salicis* was found at the Sint Pietersberg.

Hylastes cunicularius: vijl4, vijl5

Hylurgops palliatus: vijl4, vijl5

¹⁴ *Polygraphus poligraphus*: vijl4

Leperisinus fraxini: bob, pie1, pie2, sav2

Crypturgus sp.: vijl4

Crypturgus pusillus: bob, vijl5

Xylocleptes bispinus: bob, pie1

Dryocoetes autographus: bob, vijl4, vijl5

Dryocoetes villosus: sav2

⁹⁹ *Gnathotrichus materiarius*: bob

⁹⁹ *Taphrorychus bicolor*: sav1, sav2

Taphrorychus villifrons: sav1, sav2

Pityogenes chalcographus: vijl4, vijl5

⁹⁹ *Ips typographus*: bob, pie2, vijl4, vijl5, vijl7

Xyleborus sp.: sav2, vijl4

Xyleborus saxenii: sav2

De verzamelactiviteiten van de coleopterologen waren dit jaar duidelijk beperkt tot een kleiner aantal deelgebieden dan in voorgaande jaren, terwijl binnen de deelgebieden ook nog sprake was van concentratie in een of twee kilometerhokken. Daarbij kwamen de belangrijkste en meest kenmerkende biotopen van Zuid-Limburg alle aan bod: kalkgraslanden, hellingbos, hoogstamboomgaard, mergelgroeve en bergbeek(je). Vanwege de zeer hoge waterstanden en hoge stroomsnelheden waren de grotere bergbeken als Geul en Gulp slechts in beperkte mate bemonsterbaar. Het aantal bijzondere soorten, met name soorten die slechts een zeer beperkt areaal in Nederland (Zuid-Limburg) hebben, was dit jaar uitzonderlijk groot. Helaas laat de beschikbare ruimte in dit

verslag niet toe aan alle zeldzaamheden en opmerkelijke soorten uitgebreid aandacht te schenken. De onderzochte deelgebieden zijn: de omgeving van Camerig (cam), het Nederlandse deel van de Sint Pietersberg (pie), de mergelgroeve bij 't Rooth (roo), het Savelsbosch (sav), het Vijlenerbosch (vijl) en de oevers van de Geul (par) en de Gulp (euv).

In de omgeving van Camerig werd vooral aandacht besteed aan poeltjes, kwelmoeras en vochtige hooi- en weilanden langs de Geul, daarnaast de Bellet-boomgaard bij Cottessen, en ook werden enkele waarnemingen gedaan in de zuidelijkste laagstgelegen rand van het Vijlenerbosch. In dit deelgebied werden 289 taxa waargenomen. Waterkevers werden verzameld in een poel met veel kroos in een weiland en op relatief diepe kwelplekken in een kwelmoeras, waarbij ook veel hygrofiele terrestrische kevers werden gevonden. Het aantal bijzondere soorten was beperkt, met als meest opvallende soorten de waterkevers *Hydroporus melanarius* (meestal in hoogvenen en vennen), *Hydraena assimilis*, *Elodes minuta* en *E. elongata*, en de overbewonende *Bledius defensus*, *Curimopsis setigera* en *Melanophthalma suturalis*, daarnaast veel fytofagen van moerasplanten zoals de bladkevers *Plateumaris consimilis*, *Chrysolina herbacea*, *Hydrothassa glabra* en *H. marginella*, en de snuitkevers *Gymnetron veronicae* en *Cionus alauda*. Langs de oevers van Berversbergbeek werden enkele bijzonderheden verzameld als de kortschilden *Lesteva monticola* en *L. pubescens*, de moerasweekschild

Cyphon palustris, de lycide *Omalis fontisbellaquaei* en de snuitkever *Stereocorynes truncorum*. Heel bijzonder was de hoogstamboomgaard te Bellet met zeer veel dood hout en bossen met uitgewaaide takken. Hier werden tal van bijzondere soorten van de meest uiteenlopende families verzameld door het kloppen van takkenbossen, het zeven van molm van een holle boom en visuele inspectie van loslatende schors van dode bomen, en er werd gesleept. Zeer zeldzame soorten waren onder andere de boktor *Molorchus umbellatarum*, de anthribide *Rhaphitropis marchicus*, de scydmaenide *Scydmaenus perrissii*, de corylophide *Clypastraea nana*, de scraptiide *Scrapitia fuscata* en de cryptophagiden *Caenoscelis ferruginea* en *Cryptophagus fuscicornis*.

Op het Nederlandse deel van de Sint Pietersberg werd vooral verzameld in de omgeving van het Popelmondedal en nabij Neerkanne, waarbij de meeste aandacht uitging naar de kalkgrashellingen en in mindere mate naar het bos. Op de kalkgraslanden werd door iedereen uiteraard gesleept in de zeer kruidenrijke vegetatie, daarnaast werd ook schapenmest onderzocht. Op de overgang van grasland naar bos werden de in de bosrand voorkomende struiken geklopt. In het bos werd gekeken onder dood hout, achter schors, daarnaast zaten er enkele kevers aan het lopende sap van een beschadigde eik (*Quercus*). In het bos lag een hoopje illegaal gestort gazonmaaisel dat werd uitgezeefd. In totaal werden in dit deelgebied 274 taxa gezien waar-

bij met name de lijst van fytofagen erg lang is en veel bijzondere soorten telt. In de hoopjes gazonmaaisel waren kortschilden van de genera *Anotylus* en *Atheta* goed vertegenwoordigd, daarnaast ook veel vrij algemene soorten uit de families *Cryptophagidae* en *Corticariidae*. Bij het slepen werden zeer veel bijzonder zeldzame soorten gevangen, onder andere de melyride *Charopus pallipes*, de mordelliden *Mordellistena weisei*, *M. acuticollis* en *M. pumila*, de prachtkevers *Anthaxia salicis* (figuur 11) en *A. nitidula* en de snuitkevers *Larinus turbinatus*, *Rhynocillus conicus*, *Cleopomiarus graminis* en *Aulocobaris picicornis*, daarnaast talrijke bladkevers, waarover recent uitvoerig bericht is door Beenen (2008). Onder een liggende boomstam tenslotte waren het klein vliegend hert *Dorcus parallelipedus* (vrij algemeen in Zuid-Limburg), *Symbiotes gibberosus* en de zeer fraai roodzwart gekleurde *Endomychus coccineus* de meest opvallende soorten.

De mergelgroeve bij 't Rooth werd door de meeste coleopterologen bezocht. Ondanks een heftige onweersbui midden op de dag werden hier in totaal 305 taxa verzameld, waarmee dit de soortenrijkste locatie was en dit terwijl de activiteiten voornamelijk beperkt bleven tot het verzamelen van water- en oeverkevers en het afscheppen van een tijdelijke regenwaterplas. In diverse poeltjes, variërend in oppervlakte en vooral bodemsamenstelling (kale mergel tot humeuze bodems), werden als bijzondere waterkevers genoteerd: *Haliplus obliquus* (levend van kranswieren), *Hygrotus confluens* (een pioniersoort), *Agabus biguttatus* (bewoner van bergbeekjes), *Laccobius striatulus* en *L. sinuatus* (beide soorten meestal in stromend water). Langs de oevers van poelen, maar vooral in een grote tijdelijke regenwaterplas ontstaan na het onweer werden zeer veel bijzondere loopkevers waargenomen zoals *Dyschirius angustatus*, *Bembidion milleri*, *B. stomoides*, *B. fluviatile* en *Bradycellus csikii*, daarnaast diverse Leiodidae en Staphylinidae, zoals *Platystethus capito*, *P. degener*, *P. nitens*, *Stenus contumax*, *Scopaeus sulcicollis* en diverse *Bledius*-soorten. De groeve wordt begraasd door geiten waardoor in de tijdelijke poel ook veel uitgespoelde mestkevers (*Aphodius*-, *Onthophagus*- en *Cercyon*-soorten) konden worden verzameld. Zeer bijzonder zijn ook de pilkevers *Chaetophora spinosa* en *Curimopsis setigera*, en de snuitkever *Aulocobaris lepidii*, die van slechts weinig recente vindplaatsen bekend zijn. Op *Typha latifolia* (lisdodde) werd de behaarde riethaan *Donacia cinerea* waargenomen.

Het Savelsbosch is een fraai hellingbos met een hoogteverschil van circa 50 m dat gedomineerd wordt door *Fagus sylvatica* (beuk), *Carpinus betulus* (haagbeuk), *Prunus avium* (kers), *Tilia* (linde), *Acer pseudoplatanus* (esdoorn) en *Betula* (berk), met een bijzonder rijke ondergroei, onder andere *Circaea lutetiana* (groot hekzenkruid), *Mercurialis perennis* (overblijvend bingelkruid) en *Allium ursinum* (daslook).

Hier werd gesleept, geklopt en bodemateriaal gezeefd, en werden schors en boomstammen onderzocht, wat resulteerde in 174 taxa. De keverfauna telde tal van zeldzame soorten die voornamelijk in Zuid-Limburg voorkomen, waaronder veel soorten die aan dood hout gebonden zijn. Bij het slepen en kloppen werden wel zes soorten uit de familie Anobiidae waargenomen, daarnaast de slechts van enkele waarnemingen bekende eucnemide *Microrhagus lepidus*. De op het overblijvend bingelkruid levende *Hermaeophaga mercurialis* was talrijk op de voedselplant. Achter de schors van een dode *Acer pseudoplatanus* (esdoorn) was het rond vliegend hert *Sinodendron cylindricum* de opvallendste soort door haar grootte. Veel kleiner, maar net zo bijzonder waren onder andere *Placonotus testaceus*, *Cis setiger*, *Latridius hirtus* en zes soorten Scolytidae (tegenwoordig worden deze tot de Curculionidae gerekend). Uit het bodemmateriaal werden als meest zeldzame soorten de kortschild *Xylodromus testaceus* en de cryptophagiden *Cryptophagus punctipennis* en *C. pallidus* gezeefd.

Het Vijlenerbosch is met het aangrenzende Malensbosch, bij Vaals, het hoogst gelegen bos in Nederland. Het hoogteverschil tussen de top in het Malensbosch (290 m +NAP) en het dal bedraagt ongeveer 90 meter. De hooggelegen kernen van het bos bestaan voornamelijk uit *Picea abies* (spar), de lager gelegen delen vooral uit loofbomen, waaronder veel esdoorn. Hier werd vooral verzameld op een kapvlakte in een sparrenbos, waarin nog veel stammen en stapels met dode takken lagen. Om deze reden is ook hier het aantal keversoorten dat aan dood hout gebonden is groot, met in totaal 105 waargenomen soorten. Enkele van de opvallendste soorten zijn de boktor *Hylotrupes bajulus*, die vaker als schadelijk soort in huizen wordt aangetroffen dan in het veld, de lycide *Omalisus fontisbellaquaei*, de uitsluitend uit Limburg bekende ostornide *Nemosoma elongatum* en de zeldzame snuitkevers *Acalles roboris* en *A. misellus*. *Biphylus lunatus* is een zeldzame keversoort die leeft in de kogelhoutskoolzwam *Daldinia concentrica*. Achter schors en in het buitenste hout van sparren werden maar liefst tien soorten Scolytidae verzameld.

Langs de oevers van de Geul en de Gulp werden elk slechts 80 soortenesignaleerd. De lage aantallen zijn te wijten aan de ontoegankelijkheid van de bergbeken door de extreem hoge waterstanden. Toch werden hier ook enkele bijzondere soorten verzameld, zoals de overbewonende waterkevers *Ochthebius bicolon* en *Helophorus arvernensis* (alleen langs de Geul), beide uitsluitend voorkomend langs snelstromende beken. Uitsluitend langs de Gulp werden de relatief zeldzame kortschilden *Lesteva punctata*, *Carpelimus similis*, *Myllaena elongata*, *M. brevicornis* en *Scaphisoma assimile* aangetroffen; *Anthophagus praeustus* kwam langs beide beken voor.

Sinds de hernieuwde jaarlijkse verslaglegging

over de verzamelactiviteiten tijdens de NEV-zomerbijeenkomsten werd driemaal de provincie Limburg bezocht. In 1991 werden 305 kevertaxa gemeld tijdens de bijeenkomst te Mechelen (Vorst et al. 1992), in 1999 te Hunsel werden 760 taxa gemeld (Cuppen et al. 2000) en in 2002 te Herkenbosch werden 793 taxa gerapporteerd (Cuppen et al. 2003a). Vooral duidelijk wordt dat we in 1991 nog als oprechte keveramateurs konden worden beschouwd, maar dat we in de loop der tijd geëvolueerd zijn tot een sterke en fanatieke groep coleopterologen die binnen het tijdsbestek van een weekend in staat is een lange lijst van taxa te produceren. Bovendien kunnen we langzaam maar zeker op basis van onze ervaringen de vangsten beter duiden. Daarnaast kunnen we nu gaan nadenken over het maken van verspreidings- en ecologische atlanten van verschillende keverfamilies, waartoe de gegevens van de zomerbijeenkomsten een waardevolle bijdrage zullen vormen.

PSEUDOSCORPIONES – bastaardschorpioenen

G. Vierbergen

CHERNETIDAE

Chernes cimicoides: kam3 (1 ex.)

Mogelijk heeft deze Europese soort slechts een klein verspreidingsgebied in Nederland; de enige bekende vondst is van Cottessen in 1981, 'uit knotwilg langs de Geul' (Van de Toren 2005). Dit is een vindplaats op minder dan 2 km van de hier vermelde vondst.

ACARI – mijten

G. Vierbergen

PHYTOSEIIDAE

Amblyseius andersoni: kam2 (3 ♀)

Anthoseius richteri: kam2 (4 ♀, 2 ♂)

Euseius finlandicus: kam2 (20 ♀, 5 ♂, 1Dn)

Neoseiulus cucumeris: fro (1 ♀)

^{NL} *Proprioseiopsis okanagensis*: kam1 (1 ♀)

Typhlodromus pyri: kam2 (1 ♀)

ANYSTIDAE

Anystis baccharum: fro (1 ♀), hur (1Dn), kam2 (2 ♀)

TETRANYCHIDAE

Bryobia kissophila: kam2 (5 ♀, 1Dn)

Bryobia rubrioculus: kam2 (2 ♀, 2N, 2L)

^{NL} *Eotetranychus fagi*: elz1 (2 ♀)

Oligonychus karamatus: vij1 (3 ♀)

ERIOPHYIDAE

Aceria origani: kam1

Viltgallen op *Origanum vulgare* met vele mijten. De roofmijt *Proprioseiopsis okanagensis* (Chant) werd hier geklopt uit een wegbermvegetatie (vnl. *Trifolium pratense* en *Mentha suaveolens*) aan de voet van de Kunderberg en wordt hier

als nieuw voor Nederland vermeld. Een ♀ van deze roofmijt bevindt zich ook in de collectie van de Plantenziektenkundige Dienst te Wageningen (etiketgegevens: Udenhout, v-1990, malaiseval, leg. E. Bouvy, det. G. Vierbergen). Ook de spintmijt *Eotetranychus fagi* (Zacher) wordt hier als nieuw voor Nederland vermeld. De lage beukenhaag direct buiten de ingang van de Elset-accommodatie was zeer licht

aangetast door deze mijt. *Eotetranychus fagi* wordt niet zeldzaam gevonden in beukenhagen (*Fagus sylvatica*) en is voor het eerst in Nederland gevonden te Venray (AC 197-393, 29-vi-2005, leg. S. Casier, det. G. Vierbergen). In België werd deze soort voor het eerst in 2002 gevonden en in Groot Brittannië in 2004 (Witters et al. 2004, Halstead & Ostoya-Starzewski, 2007)

LITERATUURLIJST

- Aukema B 1986. *Psallus* (*Hylopsallus*) *assimilis* Stichel, 1956 en *P. (H.) pseudoplantani* Reichling, 1984, twee miriden nieuw voor de Nederlandse fauna (Heteroptera: Miridae, Phyllinae). Entomologische Berichten 46: 117-119.
- Aukema B 1989. Annotated checklist of Hemiptera-Heteroptera of the Netherlands. Tijdschrift voor Entomologie 132: 1-104.
- Aukema B 1990. Drie miriden nieuw voor de Nederlandse fauna (Heteroptera: Miridae). Entomologische Berichten 50: 165-168.
- Aukema B 2003. Wantsennieuws uit Zeeland (Heteroptera). Nederlandse Faunistische Mededelingen 18: 1-16.
- Aukema B 2008. *Psallus* (*Apocremnus*) *montanus* Josifov, 1973, in The Netherlands (Heteroptera, Miridae). In: Advances in Heteroptera Research (Grozova S & Simov N eds). Pensoft. In druk.
- Aukema B & Hermes D 2006. Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera). Deel II: Cimicomorpha I (Tingidae, Microphysidae, Nabidae, Anthoridae, Cimicidae & Reduviidae): 1-136.
- Aukema B & Rieger Chr (eds) 1995. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region Volume 1. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Rieger Chr (eds) 1996. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region Volume 2. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Rieger Chr (eds) 1999. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region Volume 3. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Rieger Chr (eds) 2001. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region Volume 4. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Rieger Chr (eds) 2006. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region Volume 5. Uitgeverij NEV.
- Aukema B, Cuppen JGM & Hermes DJ 2000. Heteroptera – wantsen. In: Verslag van de 154e zomerbijeenkomst te Hunsel, 4 t/m 6 juni 1999 (Vorst O, red.). Entomologische Berichten 60: xix-xxii.
- Aukema B, Cuppen JGM, Nieser N, Tempelman D 2002. Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera). Deel I: Diposcoromorpha, Nepomorpha, Gerromorpha & Leptopodomorpha: 1-169.
- Aukema B, Bos F, Cuppen JGM & Hermes DJ 2003. Heteroptera – wantsen. In: Entomofauna van Meinweg en Roerdal – verslag van de 157e zomerbijeenkomst te Herkenbosch (Vorst O & Cuppen JGM, red.). Entomologische Berichten 63: 64-66.
- Aukema B, Bos F, Hermes D & Zeinstra Ph 2005. Nieuwe en interessante Nederlandse wantsen II, met een geactualiseerde naamlijst (Hemiptera: Heteroptera). Nederlandse Faunistische Mededelingen 23: 37-76.
- Beenen R 1983. *Micropeplus staphylinoides* (Marsham) weer waargenomen in Nederland (Col.: Micropeplidae). Entomologische Berichten 43: 8.
- Beenen R 2008. Bladkevers van de Sint-Pietersberg. Natuurhistorisch Maandblad 97: 113-121.
- Beenen R & Winkelman J 1992. Aantekeningen over Chrysomelidae (Coleoptera) in Nederland. 3. Entomologische Berichten 52: 169-170.
- Beenen R & Winkelman J 1993. Naamlijst van de Nederlandse bladkevers (Coleoptera: Chrysomelidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 5: 9-18.
- Beenen R & Winkelman J 2002. Aantekeningen over Chrysomelidae (Coleoptera) in Nederland. 6. Entomologische Berichten 62: 135-137.
- Beenen R, van Nunen F & Winkelman J 2006. Aantekeningen over Chrysomelidae (Coleoptera) in Nederland. 8. Entomologische Berichten 66: 150-154.
- Berg MP, Tempelman D, Soesbergen M & Wijnhoven H 2008. Verspreidingsatlas landpisbedden, duizendpoten en miljoenpoten. EIS-Nederland, In druk.
- Beuk PLTh (ed) 2002. Checklist of the Diptera of the Netherlands. KNNV Uitgeverij.
- Brakman PJ 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. Monographieën van de Nederlandsche Entomologische Vereeniging 2: i-x, 1-219.
- Brakman PJ 1968. Korte coleopterologische Notities VIII. Entomologische Berichten 28: 108-114.
- Cuppen JGM & Vorst O 2006. Het genus *Melanophthalma* (Coleoptera: Latridiidae) in Nederland. Entomologische Berichten 66: 114-117.
- Cuppen JGM, Vorst O, Heijerman Th, Huijbregts J, van de Sande C, Langeveld SC & Krieken J 2000. Coleoptera - kevers. In: Verslag van de 154e zomerbijeenkomst te Hunsel, 4 t/m 6 juni 1999 (Vorst O, red.). Entomologische Berichten 60: xxv-xxxvii [verenigingsnieuws]
- Cuppen JGM, Vorst O, Heijerman T, Drost MBP, Tiemersma Sj, Poot P, Mulwijk J, van de Sande C, Teunissen APJA, van Maanen B, Jansen RP & Boer P 2003a. In: Entomofauna van Meinweg en Roerdal - verslag van de 157e zomerbijeenkomst te Herkenbosch (Vorst O & Cuppen JGM, red.). Entomologische Berichten 63: 68-73.
- Cuppen J, Vorst O, Heijerman Th, van Nunen F, van Maanen B, Tiemersma Sj & van Nieuwenhuyzen A 2003b. Excursieverslag Schuitwater - 4 mei 2002. Sektie Everts Info 61: 5-11.
- Cuppen JGM, Vorst O, Drost MBP, Heijerman Th, van Nunen FGJM, van Maanen B, Jansen RP, Langeveld SC, van Ee G, Teunissen APJA & Huijbregts J 2004. In: Entomofauna van Noordoost-Twente - verslag van de 158e zomerbijeenkomst te Ootmarsum (Cuppen JGM & Vorst O, red.). Entomologische Berichten 64: 188-208.
- De Graaf HW & Snellen PCT 1868. Microlepidoptera als nieuw voor de fauna van Nederland, opgegeven in de Algemeene Vergadering van 13 Julij 1867. Tijdschrift voor Entomologie 11: 49-84.
- Drost B 2008. De genera *Odeles* en *Elodes* (Coleoptera: Scirtidae) in Nederland. Entomologische Berichten 68: 12-16.
- Drost MBP, Cuppen HPJJ, van Nieukerken EJ & Schreijer M 1992. De waterkevers van Nederland. KNNV Uitgeverij.
- Halstead AJ & Ostoya-Starzewski JC 2007. Beech red spider mite *Eotetranychus fagi* (Zacher) (Acari: Tetranychidae), a pest of *Fagus sylvatica* new to Britain. British Journal of Entomology and Natural History 20: 71-74.
- Heijerman Th 1993. Naamlijst van de snuitkevers van Nederland en het omliggend gebied (Curculionoidea: Curculionidae, Apionidae, Attelabidae, Urodonthidae, Anthribidae en Nemomychidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 5: 19-46.
- Heijerman Th 2002. Veranderingen in de lijst van Nederlandse snuitkevers: *Simo hirticornis* vervalt voor onze fauna en *S. variegatus* wordt toegevoegd (Coleoptera: Curculionidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 16: 91-98.
- Heijerman Th 2004. The weevil genera *Acalles*, *Rutaria* and *Kykliacalles* in the Netherlands (Coleoptera: Curculionidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 21: 61-78.
- Heijerman Th 2007. Het snuitkevergenus *Larinus* in Nederland, met *Larinus turbinatus* als nieuw soort voor de fauna (Coleoptera: Curculionidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 26: 1-16.
- Heijerman Th & Alders K 2001. Het voorkomen van de snuitkevers *Ceratapion gibbrirostre* en *C. carduorum* in Nederland (Coleoptera: Apionidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 15: 7-12.
- Kleukers R, van Nieukerken E, Odé B, Willemse L & van Wingerden W 1997. De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). Nederlandse Fauna 1, Nationaal Natuurhistorisch Museum, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland.
- Kuchlein JH & de Vos R 1999. Geannoteerde naamlijst van de Nederlandse vlinders. Backhuys Publishers.
- Kuijper-Nannenga JL 1995. *Rhopalapion longirostre* nieuw voor Nederland: een grote sprong noordwaarts (Coleoptera: Apionidae). Entomologische Berichten 55: 4-5.
- Lohse GA & Lucht WH 1992. Die Käfer Mitteleuropas 13: 1-375. Goecke & Evers.
- Lohse GA & Lucht WH 1989. Die Käfer Mitteleuropas 12: 1-346. Goecke & Evers.
- Lucht WH 1987. Die Käfer Mitteleuropas. Goecke & Evers.
- Peeters TMJ, Raemakers IP & Smit J 1999. Voorlopige atlas van de Nederlandse bijen. EIS-Nederland

- Peeters TMJ, van Achterberg C, Heitmans WRB, Klein WF, Lefebvre V, van Loon AJ, Mabelis AA, Nieuwenhuijsen H, Reemer M, de Rond J, Smit J & Velthuis HHW 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata). Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland.
- Rieger Chr & Rabitsch W 2006. Taxonomy and distribution of *Psallus betuleti* (Fallén) and *P. montanus* Josifov stat. nov. (Heteroptera, Miridae). Tijdschrift voor Entomologie 149: 161-166.
- Schilthuizen M 1982. Interessante Coleoptera van het eiland Voorne (II). Entomologische Berichten 42: 97-100.
- Schilthuizen M 1988. *Dirhagus lepidus* in Nederland gevonden! Entomologische Berichten 48: 21-22.
- Sterrenburg FCF 1992. Ergänzungen zur Käferfauna der Niederlande (Coleoptera). Entomologische Berichten 52: 77-80.
- Sterrenburg FCF 1996. *Bruchidius varius*, eerste melding uit Nederland (Coleoptera: Bruchidae). Entomologische Berichten 56: 129-130.
- Taeger A, Altenhofer E, Blank SM, Jansen E, Kraus M, Pschorn-Walcher H & Ritzau K 1998. Kommentare zur Biologie, Verbreitung und Gefährdung der Pflanzenwespen Deutschlands (Hymenoptera, Symphyta). In: Pflanzenwespen Deutschlands (Hymenoptera, Symphyta) (Taeger A & Blank SM, eds): 49-135. Goecke & Evers.
- Turin H 2000. De Nederlandse loopkevers, verspreiding en oecologie (Coleoptera: Carabidae). Nederlandse Fauna 3. Nationaal Natuurhistorisch Museum, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland.
- Van Aartsen B & Heijerman Th 1992. *Anthaxia salicis*, nieuw voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Buprestidae). Entomologische Berichten 52: 131-132.
- Van de Toren D 2005. Naamlijst en determinatiesleutel tot de pseudoscorpionen van Nederland (Arachnida: Pseudoscorpiones). Nederlandse Faunistische Mededelingen 23: 91-102.
- Van Stuivenberg F 1997. Tabel en verspreidingsatlas van de Nederlandse Steninae (Coleoptera: Staphylinidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 6: 1-60.
- Vorst O 1997. An annotated list of Dutch Scydmaenidea (Coleoptera). Entomologische Berichten 57: 185-196.
- Vorst O 2003. Nieuws over Nederlandse kortschildkevers 2 – Omaliinae, Oxytelinae (Coleoptera: Staphylinidae). Entomologische Berichten 63: 147-156.
- Vorst O 2004. Nieuws over Nederlandse kortschildkevers 3 – Steninae, Paederinae (Coleoptera: Staphylinidae). Entomologische Berichten 64: 113-121.
- Vorst O 2008. De Nederlandse soorten van het genus *Curimopsis* (Coleoptera: Byrrhidae). Entomologische Berichten 68: 53-58.
- Vorst O & Huijbregts J 2001. Overzicht van de wijzigingen in de lijst van Nederlandse kevers (1987-1999) (Coleoptera). Entomologische Berichten 61: 80-88.
- Vorst O & Cuppen JGM 2003. Entomofauna van Meinweg en Roerdal – verslag van de 157e zomerbijeenkomst te Herkenbosch. Entomologische Berichten 63: 59-74.
- Vorst O, Wieringa JJ & van Vondel B 1992. Coleoptera - kevers. In: Verslag van de 146e zomervergadering van de Nederlandse Entomologische Vereniging 31 mei – 2 juni 1991 te Mechelen (L.) (Sommeijer MJ, red.). Entomologische Berichten 52: x-xiii [verenigingsnieuws]
- Waring P & Townsend M 2006. Nachtvliners. Veldgids met alle in Nederland en België voorkomende soorten. Tirion.
- Witters J, Goossens F, de Bondt G & Casteels H 2004. First report of *Eotetranychus fagi* in Belgium. Communications in Agricultural and Applied Biological Sciences 69: 343-344.

Ontvangen: 10-16 juni 2008
Geaccepteerd: 20 juni 2008

Summary

Entomological fauna of Zuid-Limburg – report of the 162nd summer meeting at Mechelen

The 162th meeting of the Netherlands Entomological Society took place from 8 – 10 June 2007, near Mechelen, in the south of the province of Limburg. A total of 1567 taxa of 14 arthropod orders were recorded. Thirty are being reported for the first time for this province, and two species of mites (Acari) are reported for the first time in The Netherlands: *Proprioseiopsis okanagensis* (Phytoseiidae) and *Eotetranychus fagi* (Tetranychidae).

Bas Drost
Lingedijk 35
4014 MB Wadenhoijen
mbpdrost@xs4all.nl

Jan G.M. Cuppen
Buurtmeesterweg 16
6711 HM Ede